

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

С Л О В Н И К
ДИЗАЙНЕРА ОДЯГУ
ТЕРМІНОЛОГІЯ ТА ПОНЯТТЯ
для студентів ОПП «Дизайн одягу (взуття)»
ОПП «Концептуальний дизайн»
Частина I

Затверджено:
на засіданні кафедри дизайну
тканин та одягу, протокол № 10
від 27.10.2023 р. ;
Методичною радою ХДАДМ,
протокол № 23-11 від 08.11.2023 р.

Харків 2023

УДК 687.01(038)

Укладачі: **Лагода О.М.,** *док. мист., професор*
Будяк В.В., *канд. мист., ст. викладач*

Рецензент **Попова Т.І.,** *к.п.н., доцент*

Словник дизайнера одягу : термінологія та поняття для студентів ОПП «Дизайн одягу (взуття)», ОПП «Концептуальний дизайн». Частина I [Електронний ресурс] / Укл. : О.М. Лагода, В.В. Будяк ; М-во культури тт. інформаційної політики України, Харків. держ. акад. дизайну і мистецтв . Харків : ХДАДМ, 2023. 85 с.

Видання охоплює широке коло понять, пов'язаних з костюмом, історією його розвитку, еволюцією крою, які студенти повинні навчитися аналізувати, осмислювати з тим, щоб надалі використовувати в проєктній діяльності.

УДК 687.01(038)

ВСТУПНЕ СЛОВО

Сучасний дизайн одягу як складова культури нового типу – проєктної культури – це складне синтетичне мистецтво, яке поєднує в собі науково-технічну та гуманітарну культури. Для дизайнера надзвичайно важливо володіти не лише комплексом знань за всіма напрямками – історія мистецтв, етнографія, антропологія, культурологія, мистецтвознавство, спеціально-технічні дисципліни, але й специфічною термінологією, що й обумовлює обсяги понятійного апарату в дизайні одягу. В свою чергу, укладання подібного словника термінів і понять є невід’ємною складовою розробки сучасної методології підготовки високопрофесійних фахівців – дизайнерів одягу у ЗВО України, яка базується на комплексному застосуванні різногалузевих знань про одяг, костюм, моду тощо.

Оволодіння поняттєвим апаратом, який включає історико-культурологічну та спеціально-професійну термінологію з дизайну одягу, дозволяє проводити аналіз формо- і стилеутворення в костюмі за такими ознаками: силуетні форми, конструкції, пропорції, крій, асортимент, матеріали, колір, фактура, аксесуари, доповнення, оздоблення, символіка, образно-стилістичні особливості. За умови різнобічного висвітлення костюма такий аналіз постає універсальним щодо вивчення як історичного, ретро-, так і сучасного костюма. Результати самого аналізу можуть забезпечити продуктивність роботи з костюмом як джерелом творчості в процесі трансформації форм, конструкцій та технології крою, кольорово-фактурних рішень і т. ін. Таким чином, «Словник дизайнера одягу: термінологія та поняття» охоплює широке коло питань, пов’язаних з костюмом, історією його виникнення та розвитку, еволюцією крою, процесами формо- і стилеутворення, які під час навчання студент повинен навчитися аналізувати, осмислювати, щоб надалі використовувати у проєктній діяльності.

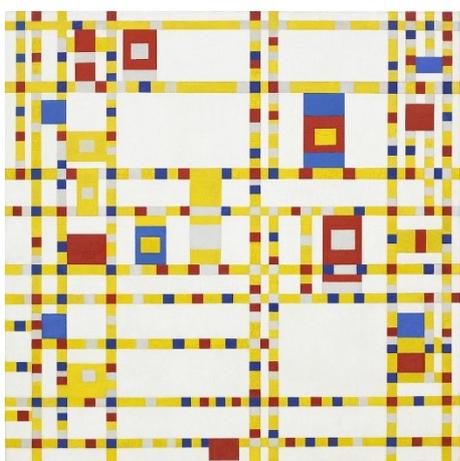
Необхідність видання такого дизайнерського словника зумовлена тим, що дизайн одягу, в його сучасному розумінні, активно використовує в своїй практиці спеціальні терміни з різних галузей знань, яким надає особливого тлумачення та ілюструє прикладами використання. Розвиток дизайну одягу як окремої специфічної галузі в дизайні веде до збагачення термінологічної лексики. Викладання різних спеціальних і фахових дисциплін дизайнерам одягу українською мовою, написання студентами курсових та дипломних робіт, наукових досліджень, викликає потребу у створенні термінологічних словників, насамперед, українською мовою. Таким чином, призначення запропонованого «Словника дизайнера одягу: термінологія та поняття» не тільки надавати тлумачення окремим термінам, поняттям, розкривати історію їх виникнення, умови сучасного функціонування, але й бути довідником при перекладі іншомовних текстів, котрі домінують серед літературних джерел і спеціальної літератури, українською мовою.

АБСТРАКТНЕ МИСТЕЦТВО

(від фр. *abstrait*, від лат. *abstractus* – відчужений, абстракціонізм, безпредметне, нефігуративне мистецтво)

Сукупність напрямків в культурі ХХ ст., які натуралістичну, легко впізнавану предметність заміняли більш або менш вільною грою ліній, кольору і форм, коли сюжет і предмет лише вгадувалися, символічно малися на увазі або ж зникали зовсім. Здавна безпредметна творчість існувала у вигляді орнаменту, але тільки в новітній історії сформувалася в особливу естетичну програму. Серед засновників Абстрактного мистецтва: В.В. Кандінський, К.С. Малевич, П. Мондріан та інші. Склалося декілька варіантів абстрактного мистецтва: геометрична абстракція, абстрактний експресіонізм, інформель, ташизм, постживописна абстракція.

Абстрактне мистецтво виникло у 1910-ті рр., розвивалося до Другої світової війни в культурі модернізму, а після війни перетворилося в один із основних художніх напрямків постмодернізму. Абстрактне мистецтво сприяло становленню сучасної моди, оскільки спричинило зміну уявлень про моду і функціональність костюма.

Картина «Бугі-вугі на Бродвеї»,
Піт Мондріан

Картина «From the Lake»,
Джорджія О'Кіф

Картина «Помаранчевий та
жовтий», Марк Ротко

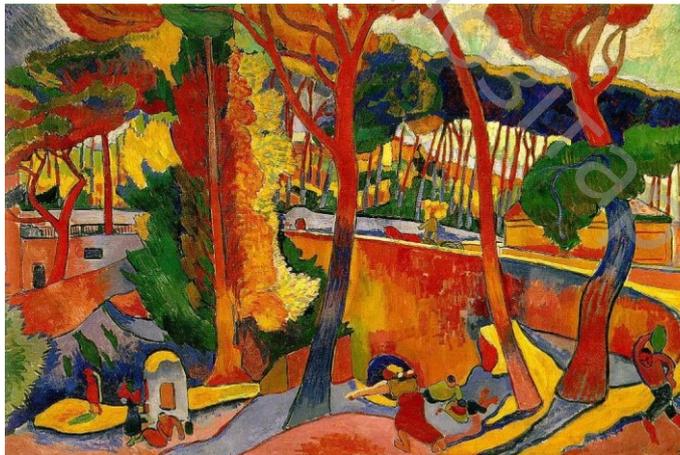
АВАНГАРД, АВАНГАРДИЗМ

(від фр. avantgarde, avant-gardisme, від avant – передовий та garde – загін)

Поняття, яке об'єднує експериментальні пошуки художників ХХ ст., а також течії, школи сучасного мистецтва. Суть авангардизму у повному запереченні попередньої художньої традиції, школи, але найголовніше – існуючого суспільного ладу. В європейському та американському мистецтві (кубізм, дада, сюрреалізм, абстракціонізм, поп-арт і т. д.) художники авангардисти виражали своєю творчістю протест проти влади і претендували на перетворення світу за допомогою мистецтва. Авангардисти епатували глядача своєю поведінкою і активно впливали на суспільну свідомість.

Картина «Дівчина з мандалиною», Пабло Пікасо, 1910 рік

Картина «Звивиста дорога в Естакі», Анрі Дерен, 1905 рік

Картина «Ейфелева вежа», Робер Делоне, 1911 рік

АВАНГАРДНА МОДА

Поняття, яке визначає передові, нетрадиційні, екстравагантні та епатуючі течії в моді, що не вписуються в загальноприйняті норми. Включає в себе не лише форми і пропорції одягу, але й манеру його носити, форму подачі візуальної інформації і т. ін. Авангардна мода сприяє впровадженню новаторських ідей, нових матеріалів, формує нетрадиційне відношення до костюма і поведінки людей в цілому. Авангардна мода ідеологічно склалася в культурі

постмодернізму в 1970-х роках. Підґрунтям для її визрівання стали інтелектуальне середовище, музичні течії, молодіжні рухи в Англії та Америці. На її формування вплинули кубізм, сюрреалізм, безпредметне мистецтво, поп-арт, концептуалізм, хеппенінги, перформанс-арт тощо. Всередині авангардної моди склалися такі течії як: мінімалізм, деконструктивізм, концептуалізм, які переосмислюють традиційні для Європи форми одягу, крій, силует, диктують нове ставлення до матеріалів і застосовують новітні технології. Представниками авангардної моди є такі дизайнери, як: Рей Кавакубо, Вів'єн Вествуд, Хусейн Чалаян, Йоджи Ямамото, Гельмут Ланг, Анн Демелемеестер та інші.

Колекція сезону весна-літо
2017 р. Рей Кавакубо

Колекція сезону весна-літо
2008 р. Джон Гальяно

Колекція сезону осінь-зима
1994 р. Вів'єн Вествуд

АНДРОГІН

(від англ. androgynous – двостатевий; такий, що поєднує в собі протилежні властивості)

Андрогени вважалися міфічними предками людей, що поєднували у собі чоловічі та жіночі ознаки; в сучасній моді – термін, який означає двозначність образу, іміджу, наявність ознак обох статей. В моді 1920 рр. андрогенний стиль асоціювався з жінками подібними на хлопчиків, які одягалися у стилі «гарсон». В чоловічій моді андрогінність проявляється у вигляді жіночного, випещеного образу. На відміну від унісексу, котрий асоціюється швидше з відсутністю статі взагалі, андрогенний стиль несе в собі явний еротичний підтекст.

Актриса Марлен Дітріх
(1901 – 1992 рр.)

Співачка Грейс Джонс (1948 р.)

Модель Андрій Пежич
(1991 р.)

АНСАМБЛЬ

(від фр. ensemble – буквально «разом»)

Взаємозв'язок, цілісність, єдність частин, які утворюють художнє ціле. В декоративному мистецтві. Ансамбль костюма, ювелірних прикрас, аксесуарів та іншого. Важливу роль в естетиці ансамблю відіграє єдність матеріалу, техніки, декору, орнаменту, пропорцій і форм; в моді ансамбль – поєднання елементів одягу, що відповідає єдиному задуму і являє собою завершений зразок художньої думки. До другої половини 1950-х рр. ХХ ст. термін використовувався для оцінки художньої якості одягу.

Зразки ансамблю в костюмі

АНТИМОДА

Термін, який визначає усі неформальні течії, що виникають та існують певний час в розріз з основними тенденціями моди. Однак пізніше, зазвичай, адаптовані модою, як наприклад: хіпі, панк, гранж тощо. В основі антимодного стилю лежить інтелектуальний підхід до моди: відрив від статусу-кво та існуючих порядків і структур. У фешн-теорії поняття «антимода» зазвичай пов'язують з авангардом, особливо з 1990-ми роками (епохою, яку багато хто називає часом розквіту антимоди). Загалом це узагальнювальний термін для стилів одягу, які суперечать актуальним тенденціям і відображають байдужість або політичні та соціальні точки зору, відмінні від мислення мас.

Колекція сезону осінь-зима
2000 р. Мейсон Маржела

Колекція сезону весна-літо
1997 р. Ком дес Гарсон

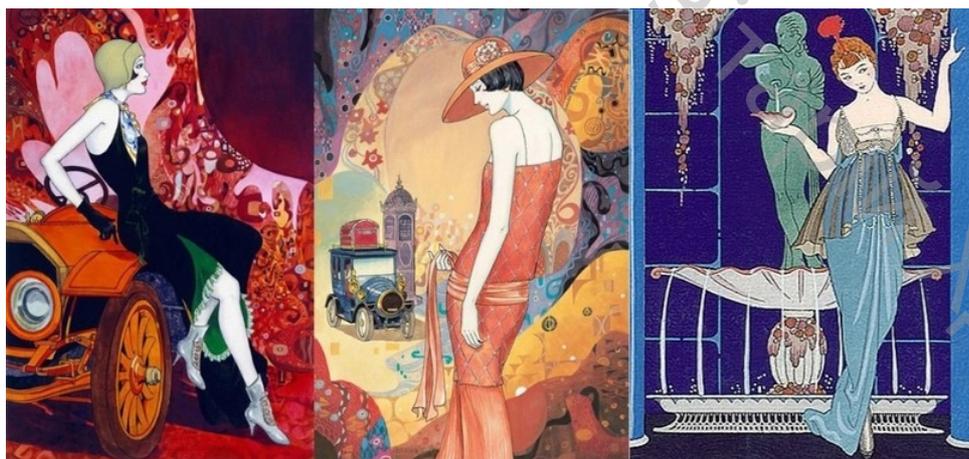
Колекція сезону весна-літо
2004 р. Хельмут Ланг

АР ДЕКО, АРТ ДЕКО

(від фр. art decor – декоративне мистецтво)

Стиль в декоративному мистецтві 1920 – 1930 рр. у Європі та Америці. Назва розповсюдилася після Міжнародної виставки декоративних мистецтв та промисловості у Парижі (Paris Exposition Internationale des Arts Decoratifs et Industriels Modernes) в 1925 році. На цій виставці було продемонстровано зрілий стиль, який охопив усі сфери життя та діяльності європейського суспільства і культури модернізму. Терміном визначають стиль, який поєднав у собі, з одного

боку, класичність, симетричність і прямолінійність, а з іншого – розкіш та елегантність. Він впливав на життя людей у роки між двома світовими війнами, на їх манеру одягатися, подорожувати, працювати і відпочивати. На сторінках модних журналів постав створений художниками світ ілюзорного, елегантного, безтурботного і оптимістичного існування. Образи підтягнутих, енергійних жінок відволікали від реальності, малювали ілюзорний світ бажань, блиску, зовнішніх ефектів, що їх навіювала голлівудська музична екстравагантність. Жінка за кермом тоді стала символом століття, оскільки поєднання швидкості і нової ролі жінки в суспільстві стало рекламним кліше. Весь предметний світ знаходився під впливом стилю арт деко Спрощення ліній і вишуканість матеріалів стали визначальними. Мода на арт деко повернулася в 1960 – 1970 рр. і продовжує надихати дизайнерів.

Ілюстрації журналів моди 1920-ті роки

Одяг балетної трупи «Російські сезони», 1920 р.

Сучасна інтерпретація стилю арт деко в роботах відомих дизайнерів

АР НУВО, АРТ НУВО

(від фр. art nouveau – нове мистецтво)

Назва стилю модерн, яка розповсюдилася у деяких європейських країнах та в Америці. Стель в архітектурі та декоративно-прикладному мистецтві 1880 – 1910 рр. Представники модерна використовували нові техніко-конструктивні засоби, вільне планування, своєрідний архітектурний декор для створення незвичайних, підкреслено індивідуалізованих будівель, усі елементи яких підкоряються єдиному орнаментальному ритму та образно-символічному задуму. Образотворче і декоративне мистецтво модерна вирізняють поетика символізму, декоративний ритм гнучких плавних ліній, стилізований рослинний малюнок. Основна ідея – вдосконалити світ за допомогою мистецтва.

Основа стилю – лінія, – жива, пульсуюча, яка рухається та розвивається, оживляє неживе. Найчастіше зображувалися бутони (символ нового життя) і екзотичні рослини з довгими стеблами та блідими квітками або морські водорості, що плавно рухаються в потоці океанських течій. Особливо популярними були лілії, хризантеми, бабки, бамбук, павичі. Дуже модними були образи жінок з неймовірно довгим хвилястим волоссям, яке нагадувало не то язика полум'я, не то океанські хвилі. Розповсюдженим образом був образ фатальної жінки. Зрілий ар нуво означав поворот до модернізму. Стель перетворився в широко розповсюджений художній напрямок з центрами у Англії, Шотландії, Відні та Франції. Безумовно вплинув і на моду, став натхненням для

творчості П. Пуаре, М. Вюнна, М. Фортуні, Ч.Ф. Ворта. Теми та сюжети, інспіровані стилем ар нуво з'являються у творчості багатьох дизайнерів ХХ ст.

Поль Пуаре, 1900 рік

Жан-Філіп Ворт, 1912 рік

Сестри Калло, 1910 рік

АРХІТЕКТОНІКА КОСТЮМА

(від грецьк. architektonike – будівельне мистецтво)

Загальний естетичний план побудови ансамблю костюма як художнього твору – артефакту, принципівий (концептуальний) взаємозв'язок його частин.

Дизайнер Ірина Джус

АФРИКАНСЬКИЙ СТИЛЬ

Напрямок в сучасній євро- американській моді, для якого джерелом натхнення

служують традиційні костюми народів Африки – Кот-де-Івуар, Марокко, Сенегалу, Алжиру, Кенії, Нігерії. Дизайнери використовують форми традиційного одягу бубу (boubou), довгі бавовняні сорочки, тюрбани та текстиль із специфічними орнаментами.

Колекція сезону весна-літо
2017 р. Бальман

Колекція сезону весна-літо
2017 р. Фуад Саркіс

Колекція сезону весна-літо
2020 р. Дольче і Габана

БАТИК

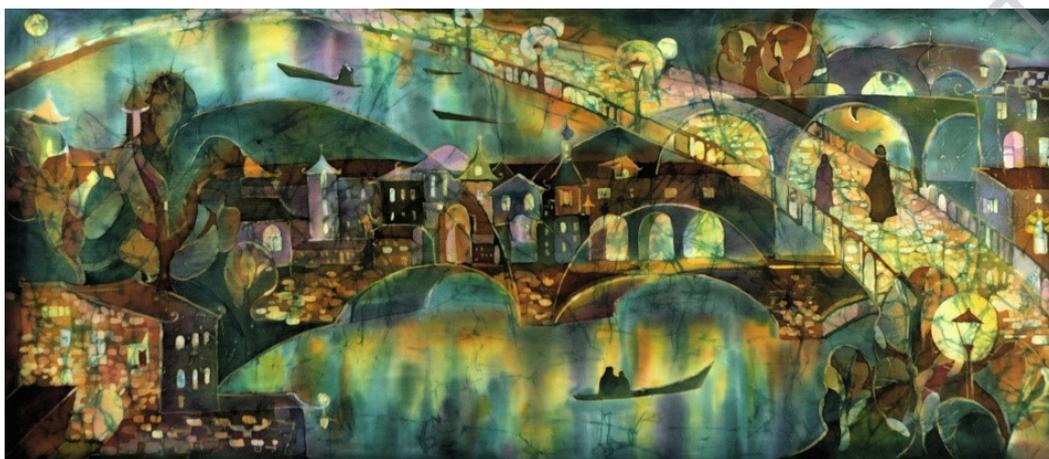
(з яван. mbatik – малювання, писання, від amba – писати і titik – крапка)

Техніка розпису тканини, широко розповсюджена в країнах Південно-Східної Азії, зокрема в Індонезії й Балі. Спочатку на бавовняну тканину наносили орнамент воском. Ділянки орнаменту, які не підлягали фарбуванню, покривалися гарячим воском, після чого тканина опускалася в чан з розчином барвника. Після фарбування віск віддалявся з тканини в киплячій воді. Барвники використовувалися натуральні. Перші зразки батику були монохромними: білий малюнок виділявся на тлі індиго. На островах Ява, Мандура й Селебах гарячий віск наносився на тканину бамбуковою паличкою. Згодом техніка вдосконалювалася.

В XVII ст. стали застосовувати металевий тигель (маленьку металеву, зазвичай мідну, посудину з носиком і ручкою, яку можна нагрівати на вогні) з декількома випускними отворами, через які віск можна було накладати безперервними лініями, варіюючи товщину й щільність нашарувань. Збільшилася

й кількість стадій фарбування, завдяки чому батик став багатобарвним. До Європи був завезений в XVI-XVII ст. голландцями. В 1920 рр. дана техніка оздоблення елементів одягу була особливо модною.

Сьогодні батик поділяється на холодний і гарячий, що зазвичай виконується на білому крепдешині або шифоні. У холодній техніці батику резерв, що заміняє віск, складається із суміші гумового клею, бензину й парафіну, іноді підфарбованого олійною фарбою. Цей склад наносять на тканину скляною трубочкою з тонким вигнутим кінчиком. Склад є допоміжною частиною малюнка й використовується також для збагачення його ажурними деталями; після фарбування він не видаляється. У гарячому батику добре розігрітий віск наносять на тканину за допомогою тигля, кисті, спеціального електричного олівця (батик-штифта), різних пристосувань (каталок, ножів), що дозволяють виконувати візерункові смуги. Використовують також різні штампи найпоширеніших форм: кілець, гороху, квітів і листів. При розмалюванні тканини гарячим способом резервують на ній ті місця малюнка, які при заливанні площини фарбою не повинні фарбуватися. Потім тканину фарбують у найсвітліший тон. Після того як фарба висохне, видаляють весь віск або деякі його ділянки.

Гаряча техніка батику

Холодна техніка батику

БЕБІ ДОЛ

(англ. baby doll – лялечка – стиль маленької дівчинки, якому надають перевагу деякі жінки)

В основу стилю покладено дитячий нічний одяг XIX ст.: білі тонкі нічні сорочки з мереживом. Як правило це коротка, часто безрукавна, вільна жіноча нічна сорочка або неглиже, один з видів дамського нічного гардероба. Фасон бебі дол включає бюст'є, що називають бралеттом, яке розділене клівіджем навпіл, а також доповнюється вільною ажурною спідницею, оздоблення мереживами, воланами, аплікаціями, марабу, бантами і стрічками. Найчастіше сукні в стилі бебі дол шиють із прозорої або напівпрозорої тканини, такої як шифон або шовк.

Колекція сезону весна-літо
2021 р. Жанбатіста Валі

Колекція сезону весна-літо
2021 р. Міу Міу

Колекція сезону весна-літо
2021 р. Молі Годард

БІЛИЗНЯНИЙ СТИЛЬ

Стиль одягу, що використовує елементи, декор і кольорову гаму спідньої жіночої білизни: комбінації, бюстгальтери, нижні спідниці, білизняне мереживо. Цей стиль існував ще на початку ХХ століття у вигляді літніх білих суконь з мереживом та вишивкою білим по білому із льону, батисту, мусліну. Такі сукні носили на заміських дачах героїні п'єс А.П. Чехова разом з білими ажурними парасольками, які оздоблювалися мереживом. Як романтичний стиль неодноразово відроджувався протягом усього минулого століття.

Колекція Челсі Пірс

Колекція Дольче і Габана,
2019 рік

Коллаборація від Зара та
Гучі

«БІЛІ КОМІРЦІ»

(англ. white collar workers – наймані працівники нефізичної праці)

Поняття, що описує клас ділових людей і службовців, які працюють в офісах. Назва вказує на розповсюджений стандарт одягу цієї категорії людей, що включає костюми-трійки, сорочки з білими коміrcями, манжетами, з манишкою тощо. Був популярний для службовців і бізнесменів у другій половині ХІХ – початку ХХ ст. Сьогодні певні його норми зберігаються лише в деяких найбільш консервативних сферах діяльності. В інших випадках дозволене більш вільне відношення до форми й кольорів ділового костюма. «Білі коміrcі» – символ середнього класу.

Чоловічий діловий костюм-трійка

БОДІ АРТ

(англ. body art – мистецтво тіла, татуювання)

Це древній вид прикрашання тіла, який був відомий ще первісним культурам і зберігся у багатьох народів Азії та Африки. В ХХ ст. існує як елемент авангардної моди або сценічного костюма. У 1980-ті роки розпис тіла був популярним видом вечірнього макіяжу, особливо часто демонструвався на подіумах конкурсів перукарів та візажистів. У 1990-х роках у моду широко ввійшло татуювання. В постмодернізмі боді арт існує як вид сучасного мистецтва.

Приклади боді арту

ВАМП

(англ. Vamp – жіночий образ епохи німого кіно)

Вважається, що вперше цей образ був представлений на екрані французькою актрисою Ірмою Веп (1915 – 1916 рр. Л. Фойеда «Вампіри»). В американському кінематографі подібний образ втілила Теда Бара (1915 р. Ф. Пауелл «Вампіри»). Образ вамп передбачає активну жіночу чуттєвість, що подавляє чоловіків. Жінка-вамп підступна спокусниця, брюнетка з глибокими, виразними очима, що обведені чорним, з повними, чуттєвими губами криваво-червоного або дуже темного кольору, з демонічним поглядом. Образ несе в собі значний заряд містики і загадковості. Варіантом образу можна вважати образ «фатальної жінки» (фр. femme fatale); в моді – жіночий стиль одягу, що вирізняється містичною сексуальністю – чорний колір, контраст фактур (оксамит і мереживо, шкіра та шовк тощо), демонстрація форм за допомогою вузького, прилягаючого силуету та глибоких розрізів, декольте. Стилю відповідають макіяж, зачіска, манікюр, аксесуари, взуття на дуже високих та тонких підборах. З'явився стиль у 1930-х рр. у Голівуді і періодично відроджується у кінематографі та моді, іноді в гротескній, пародійній формі.

Крістен Стюарт в образі вамп

Кіра Найтлі в образі вамп

Діта Фон Тіз в образі вамп

ВАННАБІ

(амер. сленг wannabe, від англ. want to be – хотіти, бути)

Явище євро-американської масової культури 1990-х рр., яке відобразило бажання молодих людей бути схожими на поп-зірок як у стилі життя, так і в стилі одягу.

ВИСОКА МОДА

(фр. haute couture – високе пошиття, від haute – високий в розумінні найвищий, couture – шиття, кравецьке ремесло)

Мистецтво шиття високого рівня виконання та унікального дизайну, дуже дорогої собівартості та споживчої ціни. Інша назва – от-кутюр. Професійний союз кутюрье Chambre Syndicale de la Confection pour Dames et Fillettes був заснований у Парижі в 1868 р. для захисту французької моди від плагиату. В 1910 р. кутюр'є виділилися із цього союзу та організували Палату Високої моди в Парижі (Chambre Syndicale de la Couture Parisienne) для того, щоб разом показувати колекції і просувати французьку моду на світовий ринок. Сучасна Палата Високої моди входить до складу Французької Федерації, яка об'єднує дизайнерів от-кутюр та прет-а-порте (Federation Francaise de la Couture de Mode). У 1946 р. було 106 кутюрних Будинків. В 1960-х мистецтво Високої моди переживало серйозну кризу. В 1997 р. залишилося 18 Будинків моди та п'ять асоційованих членів.

Колекція от-кутюр 2020 р.
Москіно

Колекція от-кутюр 2021 р.
Скіапарелі

Колекція от-кутюр 2020 р.
Іріс Ван Херпен

ВІНТАЖ

(англ. vintage – збір, старе/старе і нове, романтика і реальність, кольоровість малюнків – це ключові поняття даного стилю)

Стилізований напрямок у моді, особливо в одязі та предметах домашнього побуту, що орієнтується на відродження модних напрямків минулих поколінь, епох. Термін належав до лексики виноробів і позначав високоякісне вино, що витримувалось в ідеальних умовах не один десяток років. Під цим словом розумілись неймовірний смак, ексклюзивність, і, головне, неможливість виробництва аналогів. Також під вінтажем розуміють раритети у світі моди.

Вінтаж – це оригінальна або аутентична річ не молодша 20 років, в якій чітко спостерігається «писк моди» часів її створення. Сьогодні стиль вінтаж означає узгодження речей із старих, забутих колекцій з хітами продажу останніх сезонів.

Сучасна інтерпретація стилю вінтаж

ГАНГСТЕРСЬКИЙ СТИЛЬ

(англ. gangster look – стиль, що був розповсюджений серед американських гангстерів Нью-Йорка, Чикаго, Детройту в 1920-1930-х роках)

Гангстерський стиль – це класичні темні костюми у вузьку смугу, темні сорочки із світлими краватками або білі сорочки з розстібнутим комірцем без краватки, щогольські капелюхи та лаковані туфлі з вузькими носами, золоті прикраси,

чоловічі шуби. Гангстери, які у своїй більшості були вихідцями з італійських (зокрема, сицилійських) родин, любили одягатися і робили це з особливим шиком. Стиль було запозичено ними у верхівок світського бомонду та ділових кіл. Він відображав уявлення членів мафії про респектабельність і успішність в бізнесі. Від ділових костюмів того часу він відрізнявся здебільшого двобортним піджаком і певною загальною невимушеністю, яка сприймалася мафіозі як шик. Даний стиль добре відомий за голлівудськими фільмами, які створили романтичний ореол довкола гангстерського стилю.

Колекція сезону осінь-зима
2013-2014 рр. Десквайер 2

Колекція сезону осінь-зима
2013-2014 рр. Фельдер
Фельдер

Колекція сезону осінь-зима
2013-2014 рр. Блумарін

ГЛАМУРНИЙ МІНІМАЛІЗМ

Умовне позначення напрямку в моді. На відміну від «чистого» мінімалізму, що тяжіє до конструктивізму і абстракції, гламурний мінімалізм використовує більш жіночні, м'які, чуттєві форми, залишаючись в рамках програмної для мінімалізму економії засобів виразності.

ГЛАМУР

(англ. glamour – шарм, чарівність, зачарування)

Стиль, який асоціюється із Голівудом 1940–1950-х рр. Його основні ознаки – це підкреслена жіночність, розкішні тканини та прикраси, вузькі, облягаючі силуети, декольте, високі рукавиці, відкриті туфлі на дуже високих каблуках, деяка манірність і навіть жиманність. Зірки першої величини «золотого віку» Голівуда втілили на екрані цей образ (М. Монро, Е. Тейлор), чим викликали хвилю наслідування. Багато дизайнерів віддали данину стилю гламур у своїй творчості, тому він періодично повертається в моду в різних модифікаціях.

Колекція сезону осінь-зима 2022-2023 рр. Елі Сааб

Колекція весна-літо Джордж Хобейка 2022 рік

ГРАНЖ

(амер. сленг grunge – грязь)

Стиль, який сформовано американською вуличною молодіжною культурою наприкінці 1980-х – початку 1990-х рр. Є ідеологічним продовженням стилю панк. Спочатку був розповсюджений в робітничому середовищі, однак швидко сягнув подіумів та професійної рок-сцени. Головний герой стилю – Курт Кобейн – лідер групи «Нірвана».

В моді гранж проявився в руслі деконструктивних течій. Він виступав проти цінностей суспільства споживання. Сукні з «бабусиної скрині», гріндерси або мартінси, поношений, витертий, неохайний вигляд, прорізи та дірки, ручна в'язка, робочий спецодяг, гротескні розміри – надто великі або зумисне малі, щоб розходитися по швам. Шпильки, що скріплюють окремі частини одягу, наліт

«хіппозності», поєднання грубо фактурних матеріалів з мереживом і тюлем – це була антимода. Стиль надихнув багатьох дизайнерів та вплинув на розвиток деконструктивізму.

Колекція Сакаї в стилі гранж

Колекція сезону весна-літо 1993 р. Марк Джейкобс

Колекція Драйс ван Нотен в стилі гранж

ГРАФІТІ

(від італ. graffiti – букв. нашкрябаний – давні написи, головним чином побутового характеру, малюнки на стінах будинків і т.п.)

Графіті – явище надзвичайно давнє, зустрічаються археологами в багатьох культурах різних епох та континентів. Історичні графіті по суті є лінгвістичними і геометричними образами, де лінії означають послідовність букв і слів, які утворюють смисловий зміст. Графіті – це насамперед закодований текст, символіка якого відбиває визначені події культурного, політичного або громадського життя соціуму, членами якого є його виконавці. Саме контекст розкриває основний зміст того, про що говориться в конкретному графіті, підкреслюючи приналежність одиничного до загальної традиції. В світі моди – це майки, футболки, джинсові куртки та ін. вироби, що прикрашені друкованими малюнками або написами.

Д. Скотт та К. Перрі в вбранні від Москіно

Колекція сезону осінь-зима 2018 р. Беленсіага

ДЕФОРМАЦІЯ ОДЯГУ

(від лат. deformation – спотворення)

Зміна розмірів і форм одягу або його деталей під дією механічних сил, наприклад: розтягування, усадка матеріалу тощо.

ДЕКОНСТРУКТИВІЗМ, ДЕКОНСТРУКЦІЯ

(англ. deconstruction – руйнування)

Поняття, яке в моді використовується від середини 1980-х – 1990-х рр., для характеристики творчості ряду дизайнерів, що їх відносять до інтелектуалів світу моди, оскільки саме їх ідеї значною мірою впливають на процеси, які в ній відбуваються. Як течія в моді, народився у 1986 р. Ідеологами течії виступили Рей Кавакубо і Гельмут Ланг, яких спочатку дуже критикували за їх колекції. Сам термін запозичений з філософської течії – постструктуралізму. Дизайнери зруйнували традиційне уявлення про форму, функціональність і межі одягу. Вони схильні розглядати одяг як форму чистого мистецтва, як об'єкт для проведення експерименту по формоутворенню або обробці матеріалів. Часто використовується асиметричність в крої та композиції одягу, багатошаровість, неопрацьований край, невизначені кольори, що підкреслюють асексуальність.

Дизайнери працюють здебільшого у стилі унісекс. На розвиток деконструктивізму вплинув японський дизайн. У цьому напрямку працюють Йоджи Ямамото, Мартін Марджела, Анн Демелмеестер та інші.

Колекція Жакмюс в стилі деконструктивізму

Колекція Селін в стилі деконструктивізму

Колекція Мейсон Маржела в стилі деконструктивізму

ДЖИНСОВИЙ СТИЛЬ

Стиль, що експлуатує форми, деталі, види оздоблення та інші елементи предметів одягу, які історично склалися із деніму (власне: джинси, куртки, комбінезони, плаття, спідниці та ін.). До таких елементів, наприклад, відносяться: подвійна відстрочка швів контрастним кольором, заклепки, особливий крій, застібки-блискавки. Сюди відносять, зрозуміло, і самі предмети одягу, які імітуються.

Варіанти джинсового стилю в колекціях відомих дизайнерів

ДИЗАЙНЕР

Художник-конструктор, творець, спеціаліст, який займається художнім проектуванням предметного середовища. Стосовно світу моди, у вузькому розумінні, – художник, що розробляє одиничні моделі одягу та колекції моделей. На відміну від кутюрье, дизайнер тісно пов'язаний з промисловим виробництвом. В європейській традиції сфера створення одягу, взуття, аксесуарів в цілому називається «фешн дизайн» (англ. Fashion design – дизайн моди), а будь-який художник по костюму називається дизайнером. В українській мові найбільш близьким еквівалентом є слово модельєр. Дуже умовно дизайнерів можна розділити на креаторів (англ. creator – творець) – художників, що генерують по справжньому нові ідеї, та інтерпретаторів – художників, що розвивають вже створені кимось ідеї і інтерпретують їх у якійсь манері або стилі.

Коко Шанель
(1883 – 1971 рр.)

Карл Лагерфельд
(1933 – 2019 рр.)

Ральф Лорен (1939 рік)

ДИСКО

(англ. Disco, букв. «дискотека» – музичний стиль, який широко розповсюдився у другій половині 1970-х рр.)

Його поява пов'язана з молодіжною культурою 1960-х рр., коли відкрилися танцювальні зали-дискотеки. В цей час самими носіями культури були створені різноманітні екстремальні версії стилю диско. В 1970-ті диско-одяг носили і в

день, і у вечері. Дизайнери проектували одяг для музикантів і танцюристів цього напрямку і водночас одяг, який можна було пристосувати для танців: трико, легінси, майки, футболки, шорти, джинси-стрейч. Обов'язкові атрибути стилю – яскраві, великі металеві аксесуари, блискітки, стрази, яскраві крупнорепортні орнаменти, «звіриний стиль», комбідреси, боді, бюстє, оздоблені бісером, стразами або штампованими малюнками в стилі поп-арту.

Колекція сезону весна-літо
2021 р. Бальмен

Коллаборація H&M з Рабане
2023 рік

Колекція сезону весна-літо
2021 р. Луї Вітон

ДІВА

(походить від італійського слова *diva*, яке є жіночою формою латинських слів *divus*
(«обожнений») або *deus* («бог»))

Відома та надзвичайно популярна жінка, образ якої, відділившись від реальної особистості, продовжує існувати як культурний міф. В ХХ ст. феномен виник на ґрунті небувалої популярності кінематографу, зокрема Голівуда. Спочатку термін вживали винятково стосовно актрис, пізніше він був перенесений на будь-яку харизматичну жіночу особистість, яка мала відношення до масової культури. Дівами вважаються М. Монро, М. Дітріх, Л. Орлова та інші.

Дизайнер Гілберт Адріан, на фото Грета Гарбо, 1931 рік

Дизайнер Ів Сен Лоран, на фото Одрі Хепберн, 1962 рік

Марлен Дітріх, фотограф Рут Харріет Луїз, 1930 рік

ЕКЛЕКТИКА

(від грецьк. eklektikos – вибираючий)

Механічне поєднання, змішування різнорідних, часто протилежних принципів, поглядів, теорій, художніх елементів і т. п., поєднання непокєднуваного. В моді – це поєднання різнорідних стильових елементів або довільний вибір стилістичного оформлення для виробів, які мають якісно інший зміст та призначення. В даному випадку еклектика виступає, як оціночна категорія, ознакою поганого смаку. Але вона може бути і елементом концептуальної гри; соціально-культурне явище, характерне для періоду пошуку нового стилю, перехідних моментів між тенденціями. Це поєднання в одному творі елементів декількох стилів або мод без врахування законів гармонійного і функціонального їх сполучення.

Фотохудожник Маріо Тестіно

Фотохудожник Жейсон Кім

ЕКОЛОГІЧНИЙ ДИЗАЙН

Термін визначений Сім Ван дер Ріном та Стюартом Коуеном, як «будь-яка форма дизайну, що зводить до мінімуму екологічно руйнівні впливи за рахунок інтеграції себе з процесами живої природи». Екодизайн – напрямок в дизайні, що приділяє ключову увагу охороні навколишнього середовища протягом всього життєвого циклу виробу. У розрахунок беруться, в комплексі, всі сторони створення, використання та утилізації виробів.

Екологічний дизайн – це інтеграційна, екологічно відповідальна дисципліна в сфері дизайну. Вона допомагає поєднати розпорошені зусилля зеленої архітектури, екологічно стійкого сільського господарства, екології відновлення і інших напрямків. Префікс «еко» використовується приблизно в дев'яти десятках наукових дисциплін, включаючи еко-міста, еко-менеджмент, еко-технології та еко-архітектуру. Вперше цей префікс використав Джон Баттон в 1998 р. На самому початку розвитку, природа екологічного дизайну означала «додавання в»: екологічного чинника до дизайнерського процесу. Але пізніше він сфокусувався на деталях практики еко-дизайну: продукційна система, або промисловість в цілому. Включаючи до моделей життєвого циклу потоки енергії і матеріалів, екологічний дизайн отримав відношення до нового міждисциплінарного предмету – промислової екології. Промислова екологія означає концептуальні моделі, що отримані від природних екосистем, а також структуру для осмислення та створення понять по питаннях довкілля та технологій.

Екодизайн, нарівні з очевидними і звичайними вимогами краси, зручності і ціни, приділяє особливу увагу:

- споживанню ресурсів при проєктуванні, виготовленні, використанні та утилізації;
- походженню матеріалів. У розрахунок береться безліч аспектів, починаючи з захисту навколишнього середовища виробником (постачальником) і закінчуючи дотриманням прав працівників на підприємствах, коректним ставленням до фермерів тощо;
- безпеці у використанні виробів, відсутність шкоди здоров'ю споживачів

(користувачів), зведенню до мінімуму шумів (шумоізоляція), викидів, випромінювання, вібрації тощо;

– простоті і безпеці використання та утилізації, можливості повторного використання матеріалів з мінімальним екологічним збитком.

Розроблено особливі методики та стандарти, що дозволяють проводити комплексний аналіз всіх цих аспектів.

Еко-дизайн проєкт Qiuyi City Forest Garden 2018 рік.
Китай

Гарденс Грін зелений сад

ЕКОЛОГІЧНА МОДА

Це напрямок в моді, який націлений на турботу про екологію. Екологічна мода бере до уваги здоров'я споживачів, здоров'я планети (грунт, вода, енергія, гази, сміття), здоров'я тварин, здоров'я людей, що працюють в індустрії моди. Сюди входить не тільки виробництво одягу, а й вирощування сировини, дистрибуція товару, упакування, ритейл, логістика і так далі.

Еко мода характеризується:

- використанням органічних тканин;
- використанням тканин з найменшим негативним впливом на природу (еко-френдлі тканини);
- зниженням показників екологічного сліду від виробництв (зниження обсягів застосовуваної води, електроенергії, різними газами, що викидає сміття, хімічні речовини);

- забарвленням тканин в натуральні барвники або в еко-френдлі барвники (з найменшим вмістом хімікатів у складі);
- дизайном речей для довготривалого використання з метою скорочення рівня споживання;
- якісними умовами роботи для зайнятих в індустрії людей (без дискримінації, дитячої праці і тд.);
- відновленням світового / регіонального біорізноманіття.

Пріоритетними завданнями еко моди є:

- не нашкодити флорі та фауні в процесі виробництва;
- не нашкодити людям, які працюють на виробництві;
- не нашкодити споживачам, які будуть носити вироблену одяг.

Колекція сезону весна-літо
2002 р. Лінда Лаудермілк

Еко-сумка дизайнер
Джорджіо Армани

Колекція сезону весна-літо
2023 р. Бальмен

ЕПАТАЖ

(від фр. epatage/ – скандальна витівка)

В моді – шокуючий одяг або манера його носити, поведінка і творчі прийоми дизайнера. Елементи епатажу притаманні творчості більшості сучасних дизайнерів, оскільки мають за мету привернути до них увагу. В індустрії моди епатаж є складовою піар- та рекламних кампаній.

Колекція сезону весна-літо
2000 р. Крістіан Діор

Колекція сезону весна-літо
2003 р. Джон Гальяно

Колекція сезону весна-літо
2005 р. Джон Гальяно

ЕРГОНОМІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ

(від грецьк. ergos – робота та nomos – закон)

Властивості, що характеризують здатність одягу та взуття задовольняти потреби людини в зручності та комфорті на етапі експлуатації в системі «людина – виріб – середовище». Ергономічні властивості оцінюють показниками, що визначають ступінь відповідності одягу функціональним можливостям і психофізіологічним особливостям людини, її антропометричним характеристикам в статичі та динаміці, показникам гігієнічності, а також зручності використання виробу в різних умовах.

ЕСТЕТИЧНІ ЯКОСТІ

(від грецьк. aesthetes – той, що відчуває, чуттєвий)

Якості, що відображають здатність одягу задовольняти естетичні потреби людини. До естетичних якостей одягу відносять її інформативну виразність, раціональність форми, цілісність композиції, туше або гриф матеріалів та ін. Їх оцінюють показниками, що визначають ступінь відповідності одягу суспільному естетичному ідеалу, домінуючому сталевому напрямку, смакам та моді.

ЕСТЕТИЧНА СУКНЯ

(англ. aesthetic dress/ тип сукні, розроблений англійським Естетичним рухом 1880-1900 рр.)

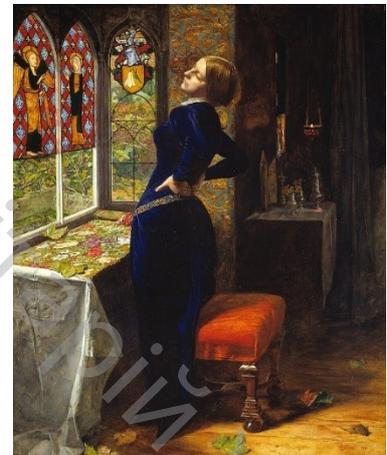
Знайшла своє відбиття в живописі, графіці, прикладних мистецтвах. Творці естетичної сукні орієнтувалися на живопис прерафаелітів (Малльса, Хольмана Ханта, Россеті), надихалися середньовічними робами й робочими блузами – широкими, з невеликою кількістю прикрас й аксесуарів. Метою руху було звільнити жіноче тіло від жорстких конструкцій, зробити одяг природним. Естетична сукня пов'язана з процесами емансипації жінок наприкінці XIX ст.

Данте Габріель Росетті,
«Джейн Моріс» (Синя
шовкова сукня), 1868 рік

Джеймс Вістлер, «Симфонія
в білому №1», 1862 рік

Джон Еверетт Мілле,
«Маріана», 1852 рік

ЕСТЕТИЧНИЙ СМАК

Здатність людини за відчуттям задоволення або незадоволення («подобається» – «не подобається») диференційовано сприймати та оцінювати різноманітні естетичні об'єкти, відрізнити прекрасне від відразного у дійсності та в мистецтві. Естетичний смак, або як кажуть, хороший смак, проявляється і у відношенні людини до одягу, костюму, до манери поведінки тощо. Він виражається в манері одягатися: правильному підборі одягу у відповідності до сезону, пори року, доби та місця присутності, а також з урахуванням індивідуальних особливостей – вік, стать, професія тощо, тенденцій моди, особливо з почуттям міри.

ЗВІРИНИЙ СТИЛЬ / АНІМАЛІСТИЧНИЙ СТИЛЬ

(англ. animal skin – шкіра тварини)

Поняття, яке закріпилося у міжнародній моді для визначення орнаментів, що імітують малюнок на шкірі деяких тварин – зебри, далматина, леопарда, тигра, поні і т. ін. Здебільшого такі малюнки наносяться на тканини, але до стилю відносять також синтетичне хутро та шкіру, які імітують справжню шкіру та хутро, наприклад, крокодилову чи шкіру пітона.

Колекція сезону осінь-зима
2023 р. Богета Венета

Колекція сезону осінь-зима
2020 р. Міу Міу

Колекція сезону осінь-зима
2023 р. Роберто Каваллі

ЗУТ

Стиль, що склався в 1940 – 1950 рр. серед латино-американської та афро-американської молоді Гарлема і Лос-Анджелеса. Юнаки носили вузькі в талії, подовжені піджаки з широкими плечима, мішкуваті штани, завужені до низу, широкополі капелюхи, вузьконосі черевики, величезні краватки і годинники на довгих ланцюгах.

Стиль зут 1945 роки

Мексиканський актор Тін Тан, 1945 рік

Колекція сезону весна-літо 2018 р. Віллі Чаварі

ІМІДЖ

(від англ. image, від лат. imago – образ, вигляд)

Ціленаправлено сформований образ (якоїсь особи, явища, предмету), який повинен мати емоційно-психологічний вплив на кого-небудь з метою популяризації, реклами і т.п. Термін використовується як професійний в рекламному бізнесі, на телебаченні, у сфері моди. Створенням іміджу для телеведучих, політиків, акторів тощо займаються стилісти, візажисти та дизайнери, психологи, соціологи, інші фахівці. Поняття імідж включає в себе характеристики поведінки: репутацію, манеру і спосіб поведінки в суспільстві, вміння гарно та грамотно говорити, підбирати та носити одяг, взуття, аксесуари, користуватися косметикою та парфумами. Імідж не обов'язково є модним.

ІМІТАЦІЯ

(від лат. imitation – повторення/ – дія, спрямована на відображення (подібність) кого- чи чого-небудь, відтворення, підробка)

В одязі імітація має широке розповсюдження, наприклад: штучне хутро замість справжнього, хімічні волокна, які імітують натуральні тощо.

Імітація натуральної шкіри

Імітація натурального хутра

ІНСТАЛЯЦІЯ

(від англ. installation – «установка»)

Просторова композиція, створена художником із різних елементів: побутових предметів, промислових виробів та матеріалів, природних об'єктів, фрагментів текстової або візуальної інформації. Форма, що широко розповсюджена в мистецтві авангарду. В моді – демонстрація одягу, як такого, без допомоги манекенниць, на манекенах або й без них у виставкових залах.

Роботи українських дизайнерів в проєкті International Fashion Showcase, 2023 рік

ІСТОРИЧНИЙ СТИЛЬ / ІСТОРИЗМ

Історизм – загальна назва для стилів, які імітують або експлуатують світський історичний костюм європейських народів минулих епох, не раніше ніж за 80-100

років до сучасності. В першу чергу характерний для от-кутюр.

Колекція сезону весна-літо
1998 р. Крістіан Діор

Колекція сезону весна-літо
2020 р. Москіно

Колекція сезону весна-літо
2009 р. Крістіан Діор

ІНФОРМАТИВНІСТЬ КОСТЮМА

Насиченість інформацією, змістом, кількістю повідомлень в тому сенсі, що костюм несе інформацію про певні технічні, наукові і культурні досягнення людства, а також відображає морально-етичні та естетичні уявлення суспільства в певний історичний період.

КАНТРИ-ЛУК

(англ. country-look – кантрі-стиль)

Назва сучасного модного одягу «селянського стилю» для відпочинку та дому, яка створена на основі елементів народного костюма європейських країн. Стиль кантрі поєднує в собі елементи, які були в одязі корінних жителів Америки – індіанців. Саме цей народ був найбільш пристосований вижити в умовах Дикого Заходу.

Кантрі стиль в дизайні одягу

КЕЖУЕЛ СТИЛЬ

(англ. casual – випадковий, невимушений)

Термін, що визначає найбільш розповсюджений стиль повсякденного неформального одягу (в протипагу діловому костюму і вечірньому платтю). Зародився в середині 1930-х рр., хоча як термін з'явився значно пізніше, у 1960-х. В основі стилю – одяг для вільного відпочинку та занять спортом. Асортимент стилю включає майже усі види неформального одягу – куртки, жакети, джинси, комбінезони, сорочки-поло, різноманітних форм брюки, черевики, мокасини, кепки, шапки і т.п. В європейській традиції існують досить чіткі правила етикету – як, коли і з якої нагоди слід носити той чи інший костюм. Виникнення ж стилю кежуел відображає тенденцію глобальної демократизації моди.

Стиль кежуел в дизайні одягу

КЕМП

(від англ. camp — табір, стоянка, місце тимчасового перебування)

Явище, яке виникло практично одночасно із кітчем. Стосовно нього не існує суворої системи оцінок, що засновані на стилістичних особливостях, прийомах. Тут все вирішує індивідуальний смак, особистісні відчуття. Коли мова йде про кемп, то вживаються такі поняття як: почуття, відчуття, чуттєвість. Власне, якість такої «чуттєвості» і відрізняє кемп від кітчю – справжній кемп іронізує над самим собою. Кемп безсоромно заявляє: «це прекрасне тому, що це відразне», – і саме на цьому будує свої естетичні постулати. Дослідники відносять до кемпу перш за все ар-нуво. Класикою кемпу вважається одяг 1920-х рр. Для стилю форма є визначальною, в жертву приносять часто не лише зміст, але й практичність. Справжній кемп завжди наївний, іноді – сентиментальний. Він звертається безпосередньо до почуттів.

Кемп – спеціальний термін, яким визначають моделі одягу (або колекції), що балансують між кітчем та вишуканим смаком, своєрідну «естетизацію» кітчю. Він характерний для поп-арту і мистецтва плакату 1960-х рр. Яскравим прикладом кемпу можуть бути роботи Ж.П. Готьє, Дж. Гальяно, В. Вествуд.

Колекція сезону весна-літо 2006 р. Марк Джейкобс

Колекція «Кемп» від бренду Ком де Гарсон

КІТЧ, КІЧ

(нім. kitsch – халтура – позбавлена смаку масова продукція, яка імітує справжні, унікальні речі)

Як поняття виникло в німецькій мові і означало спочатку «дешевий предмет». В другій половині XIX – на початку XX ст. Кіч став означати масову промислову продукцію, яка імітувала унікальний авторський або ремісничий взірець. Сюди відносилися здебільшого предмети інтер'єру, як утилітарні, так і декоративні. Кіч виник в результаті тиражування зразків, створених художниками модерну. В XX ст. він продовжив своє існування як смак, притаманний масовій культурі, або масовий смак. В моді кіч – синонім міщанського смаку, змішування стилів, виступає як оціночний критерій на тлі домінуючого напрямку розвитку моди за якийсь певний проміжок часу. Для нього характерні несумісні кольори, блискучий одяг щоденно, аксесуари в незвичному поєднанні, наприклад, ювелірні прикраси і шкіряна куртка або ситцева сукня вважаються проявами дурного смаку, або кітч. В американській моді кіч яскраво проявив себе в стилях кантрі, диско 1970-х. Як концептуально вирішене явище існує в руслі альтернативної моди.

Колекція сезону осінь-зима
2003 р. Крістіан Діор

Колекція сезону осінь-зима
2020-2021 рр. Чарльз де
Вільморін

Колекція сезону весна-літо
2019 р. Версаче

КЛАСИЧНИЙ СТИЛЬ

Побутова назва деяких стилів одягу, пов'язаних в першу чергу з офіційним одягом, тобто класичним костюмом. Відображає уявлення широких мас про традиційні форми різних видів одягу.

Колекція сезону осінь-зима
2010 р. Емануель Унгаро

Колекція сезону осінь-зима
2010 р. Емануель Унгаро

Колекція Прі Фол 2011 р.
Ніна Річі

КОВБОЙСЬКИЙ СТИЛЬ

(англ. cowboy look/ – стиль одягу американських ковбоїв)

У стилі втілюється героїчний тип переселенця, що підкорює території Дикого Заходу: мужній образ людини дії, який різко відрізняється від образу європейського джентльмена та буржуа. На основі робочого одягу американських ковбоїв виникла нова естетика одягу. Класичний ковбойський стиль включає стетсонівський капелюх, чоботи-казаки, джинсові або шкіряні штани, джинсову куртку або куртку із оленячої шкіри з бахромою, сорочки в клітинку або картаті, бандану і реміні з пряжками. Він був у моді в кінці 1960-х і в 1970-ті роки. Сучасні дизайнери часто використовують його у довільній інтерпретації. Теж само, що і кантрі стиль.

Супермодель С. Кроуфорд,
для італійського «Ель», 2019
р.

Образ в ковбойському стилі

Колекція сезону осінь-зима
2020 р. Лена Хочек

КОКТЕЙЛЬНА СУКНЯ, СУКНЯ ДЛЯ КОКТЕЙЛЮ

(англо-амер. cocktail dress/ – ошатна сукня довжиною до коліна)

Слід зазначити, що коктейль – чисто американський винахід, який отримав популярність в 1920-х рр. Цей напій пили з легкою закускою на вечірках або в особливому випадку перед основною їжею. Для такого прийому – і для коктейлю, і для обідньої години – потрібно одягати спеціальну сукню. Як тип формального одягу коктейльна сукня витиснула згодом англійське вбрання для чаю – пообідню сукню. Коктейльну сукню в моду ввели європейські дизайнери Шанель і Моліне в 1920 – 1930 рр. З тих пір вона стала невід’ємною складовою будь-якої колекції дизайнерів.

Коктейльні сукні 1940-1950 рр.

Колекція сезону весна-літо
2009 р. Крістіан Діор

Колекція сезону весна-літо
2014 р. Деніс Бассо

КОЛЕКЦІЯ

(лат. collectio – збірка)

Систематизований збір будь-яких предметів, що представляють науковий, художній, історичний інтерес; моделі одягу різного призначення, створені дизайнером і такі, що відповідають певній темі, ідеї, сезону тощо. Розрізняються авторські, дизайнерські та колекції певного Дому моди, фірми, які можуть створюватися кількома дизайнерами для ліній от-кутюр та прет-а-порте. Колекція – серія стилістично та ідейно-об'єднаних моделей одягу, створених з певною метою. В сучасній дизайнерській діяльності колекція означає набір моделей костюмів, взаємопов'язаних концептуальністю вирішення.

Колекція «Ескізи» сезону весна-літо 2011 р. Катя Пшеченко

КОМПЛЕКТ

(лат. completes – те ж, що і гарнітур)

Повний набір, склад окремих частин або елементів. У одязі – це елементи або частини костюма, виконаного по єдиному принципу, за визначеним призначенням, в кольорі, матеріалі тощо. Комплект одягу може мати необмежену кількість елементів, які можна використовувати разом або окремо. В комплекті одягу відображено ідею комбінування.

Колекція сезону осінь-зима
2018 р. Крістіан Діор

Комплекти одягу сезону осінь-зима

КОНТРАКУЛЬТУРА

Коли група активно виробляє норми або цінності, які явно суперечать пануючій культурі, її змісту й формам, на їх основі (норм і цінностей) формується контракультура. Відомий приклад контракультури – хіпі 1960-х років. Елементи як субкультури, так і контракультури виявляються в культурі сучасної молоді.

КОНФЕКЦІЯ

(від нім. confection, від лат. confection – виготовлення)

Готовий одяг, білизна і т.п., що випускається масовими тиражами, товари широкого вжитку. Проектуванням конфекції зазвичай займаються модельєри, на відміну від прет-а-порте, яке випускається меншими партіями, і розробкою якого займаються дизайнери та кутюрье. Магазин або відділ, що реалізує готові сукні та білизну.

КОНФЕКЦІЙНА ПРОМИСЛОВІСТЬ

Галузь, що займається масовим виробництвом готових суконь та білизни.

КОНЦЕПЦІЯ

(від лат. conception – сукупність)

Сприйняття системи поглядів на певне явище, спосіб його розуміння і тлумачення. У мистецтві – ідейно-творчий задум твору, основна ідея будь-якої теорії. В моді – основна ідея колекції або окремої моделі, яку розробляє у своїй колекції дизайнер.

КОСИЙ КРІЙ, КРІЙ ПО КОСІЙ

Крій тканини під кутом 45 градусів до ниток основи й утку, крій по діагоналі. Створює м'які, пластичні форми й драпірування, добре облягає фігуру. Перші сукні, скроєні по косій, з'явилися в 1920 – 1930 рр.

Будинок моди М. Віоне
1938 р.

Будинок моди Ланвін 1931 р.

Будинок моди М. Віоне
1927 .р

КОСТЮМ

(італ. costume – звичай або звичка, вдача, натура)

Сучасного значення набуло лише у 1676 році. В це поняття входила манера триматися, зовнішні ознаки поведінки. У словнику ж Французької Академії слово костюм з'явилося лише у 1740 році. Йому надавали поняття костюма як знака,

що вирізняє людину органічно вписану в середовище і таку, що відображає звичай певної соціальної групи людей. Під словом костюм слід розуміти систему предметів та елементів одягу, взуття, аксесуарів та ін., що вказує на соціальну, суспільну, етнічну приналежність людини, її стать, вік, заняття, професію і т. д. Костюм поєднує в собі одяг, взуття, зачіску, косметику, головний убір, доповнення, прикраси тощо. Термін часто вживається як синонім слову одяг, тобто матеріальний об'єкт, річ. Але, на відміну від одягу, застосовують в більш широкому, культурному значенні. Особливості зміни костюма неможна розглядати поза розвитком людського суспільства та людських відносин.

Брючний костюм

Колекція сезону осінь-зима
2020 р. Елі Сааб

Колекція Прі Фол 2016 р.
Ральф і Руссо

КУТЮР

(фр. couture – шитво, кравецька майстерність)

Високе кравецьке мистецтво, як вид ремісничої діяльності, створення ексклюзивних екземплярів одягу, як правило – вручну із матеріалів найвищої якості та з максимальною увагою до всіх деталей.

Дизайнер Т. Мюглер 1997 р.

Дизайнер Іріс ван Херпен
2019 р.

Дизайнер Елі Сааб 2020 р.

КУТЮРЬЄ

(фр. couturier – кравець, закрійник – спочатку кравець)

З другої половини ХІХ ст. – модельєр, фахівець в галузі високого шиття (от-кутюр), художник моди. З 1910 р. – тільки член Синдикату От-Кутюр (Chambre Syndicale de la Haute Couture). Засновником професії вважається Ч.Ф. Ворт.

Кутюрье Чарльз Фредерік
Ворт (1825 – 1895 рр.)

Кутюрье Мадлен Віонне
(1876 – 1975 рр.)

Кутюрье Ельза Ск'япареллі
(1890 – 1937 рр.)

МАКСИ-МОДА

Мода, що рекомендує носити спідниці, сукні, пальто тощо максимальної довжини. Вона набула широкого розповсюдження на початку 1970-х років, коли

нове направлення в моді було підтримано практично усіма дизайнерами світу.

Колекція сезону весна-літо
2022 р. Лове

Колекція сезону зима 2023 р.
Макс Мара

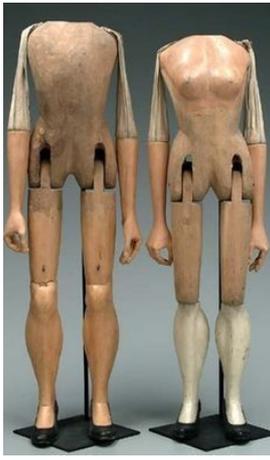

Колекція сезону зима 2023 р.
Кароліна Еррера

МАНЕКЕН

(фр. mannequin – манекен, від голл. mannekijn – чоловічок)

Фігура з пап'є-маше, дерева або пластмаси у формі людського торса зі згладженим контуром поверхні, обтягнута тканиною. Служить для примірювання, перевірки правильності балансу виробу й демонстрації одягу в ательє, Будинку моди, магазині. Дерев'яна лялька з рухливими руками й ногами, яку застосовували художниками для натурального малюнку. Перші манекени використали ще в Древньому Єгипті, про що свідчать розкопки гробниці Тутанхамона. В Європі в 1642 р. французи винайшли засіб для поширення моди й реклами нових видів одягу – воскову ляльку за розміром середньої людини. Її назвали Пандора й возили в подорожі по різних країнах. Звичайно були дві ляльки: більша Пандора, одягнена по офіційній моді й мала Пандора, що представляла зразки домашнього одягу. Французька назва манекенниці. Існувала в Парижі 1920-1940-х рр. У значенні «живий» з'явився в Парижі близько 1860 р. для опису демонстрації нових моделей у Будинку Ч. Ворта, що ввів попередні сезонні покази, для чого потрібні були професійні манекенниці.

Різні варіації манекенів

МАСКУЛІННИЙ

(англ. masculine – чоловічий, мужній)

Зазвичай вживається в якості епітета до слів «образ», «імідж». Міжнародний термін у галузі моди. Набір характерних рис, ознак, способів поведінки та ролей, що широко визнаються притаманними чоловічому гендеру у межах певного суспільства у визначений історичний період. Модель маскулінності формується на підставі характеру соціальних відносин, особистих самоідентифікації та орієнтацій, а також біологічних характеристик. Кожному суспільству притаманна своя модель маскулінності, яка набуває нормативну функцію й стає орієнтиром у процесі соціалізації індивідів, що ідентифікують себе чоловіками. Як інший гендер маскулінності зазвичай протиставляють фемінність, однак, дослідники сходяться на думці, що існує більше, ніж два гендери, а також на тому, що можливі різні моделі маскулінності, через що цей термін не варто універсалізовувати.

Колекція сезону осінь-зима
2018 р. Гарет П'ю

Колекція сезону осінь-зима
2013 р. Біллі Рід

Колекція сезону осінь-зима
2012 р. До Рі

МЕКСИКАНСЬКИЙ СТИЛЬ

Стиль одягу на основі традиційного мексиканського костюма. В сучасній моді – інтерпретація традиційного мексиканського одягу, яка являє собою суміш іспанського та індійського вбрання. Довга спідниця в горошок з воланами, блузка і шаль ребоцо. Стиль одягу мексиканської сюрреалістичної художниці Фріди Кало (1907 – 1954рр.), дружини відомого мексиканського художника Дієго Рівери, який надихнув Ельзу Скіапареллі на створення сукні «мадам Рівера».

Колекція сезону весна-літо
2021 р. Дольче і Габбана

Колекція сезону весна-літо
2013 р. Майя Хенсес

Колекція сезону весна-літо
2019 р. Дольче і Габбана

МІЛІТАРІ

(фр. military – військовий)

Стиль, який використовує військову форму різних країн або деталі військової форми та її атрибутику у громадському одязі. Ще в XIX ст. у воєнні часи на хвилі патріотизму жінки прикрашали своє вбрання галунами та аксельбантами, стилізували капелюшки під гусарські ківера, офіцерські треуголки і навіть шоломи з забралами. Після Першої та Другої світових війн, коли сестри милосердя носили чоботи і гімнастерки, мілітаристська мода стала ознакою мирного часу. На самому початку Першої світової війни жіноча мода включала елементи військової форми: колір хакі, блузки з чисельними кишнями, які носили навипуск та підв'язували ремнем, ніби гімнастерку, носили капелюшки «а-ля контужений» і літні чобітки. Поступово кишені набули функціонального призначення, манто пошивалися з сукна через відсутність іншого матеріалу. Масове ж виробництво одягу у стилі мілітарі імітує військову форму Червоної Армії та китайської армії Мао Цзедуна.

Колекція сезону осінь-зима
2020 р. Ізабель Марант

Колекція сезону осінь-зима
2020 р. Ізабель Марант

Колекція сезону осінь-зима
2020 р. Лена Хочек

МІНІМАЛІЗМ

Напрямок у моді, який ґрунтується на принципах конструктивізму, функціоналізму та японського дизайну. Зародився у середині 1980-х рр. Характеризується аскетизмом, асексуальністю, крайньою простотою форм,

відмовою від декоративних деталей, а функціональні деталі присутні в обмеженій кількості.

Бренд одягу Каміла і Марк

Колекція сезону весна 2024 р.
Боттега Венета

Колекція сезону весна-літо
2019 р. Жіл Сендер

МІНІМАЛІСТИЧНИЙ ШИК

(англ. minimalist chic/ або стиль шикарного мінімалізму)

Термін міжнародної моди для позначення течії в мінімалізмі, яку характеризує прагнення до елегантності, виявлення форм тіла, використання дорогих матеріалів при збереженні ясності і простоти крою та відсутності зайвих деталей. Іноді вживається і по відношенню до чоловічої моди.

Колекція сезону весна-літо
2024 р. Д. Армані

Колекція сезону весна-літо
2020 р. Е. Армані

Колекція сезону весна-літо
2024 р. Фенді

МІНІ-СПІДНИЦЯ

(англ. minimal – мінімальний, дуже маленький)

Спідниця довжиною вище коліна. Була дуже популярна з 1965 по 1970-і рр. Ідея міні-спідниці одночасно виникла в Бейтса, Куррежа й Куант. Спочатку спідниці вкоротилися до колін, потім стали вище колін на 10, 15 й 20 см. Дуже коротка спідниця, що ледве прикриває верхню частину тіла, називається мікроспідницею. На початку 1990-х вони знову повернулися в моду.

Колекція сезону осінь-зима
2020 р. Етро

Колекція прі фол 2021 р. Ів
Сен Лоран

Колекція сезону осінь-зима
2023 р. Зімерман

МОДА

(від лат. *modus* – міра, спосіб, правило, критерій, звичай, образ; має санскритський корінь *mādh* – вимірювати, звужувати)

В XVII столітті французи та італійці перетлумачують зміст цього слова (фран. *mode*, італ. *modo*) і застосовують його, як термін для означення особливого соціально-психологічного феномена, що функціонує головним чином у сфері побуту, поширюючись на одяг, взуття, зачіски, меблі, манеру поведінки та інше. В англійській мові також існує слово «*mode*», однак у значенні «мода» воно використовується значно рідше, ніж у німецькій чи французькій мовах. Основним для позначення моди слугує слово «*fashion*», яке близьке за змістом нашому «фешенебельний». Окрім того, мода в англійській мові позначається словом

«vogue», а також низкою близьких за значенням слів: «fad» – причуда; «fanci» – схильність, пристрасть, залежність; і, навіть «craze» – загальне захоплення, манія. Якщо брати до уваги даний переклад, можна зробити висновок, що мова йде про поведінку людини, її певні направлені дії.

На відміну від стилю мода відображає більш короткочасні та поверхневі зміни зовнішніх форм побутових предметів і художніх творів; у вузькому розумінні – зміна форм і зразків одягу; нетривка, популярність, яка швидко минає; в соціології та психології – одна із форм, один із механізмів соціальної регуляції та саморегуляції людської поведінки: індивідуальної, групової, та масової; на сучасному етапі – сфера конкретної професійної діяльності. Включає прогнозування, проєктування, виробництво, рекламу і реалізацію предметів одягу, взуття, аксесуарів тощо. Умовно підрозділяється на моду от-кутюр, прет-а-порте і конфекцію. У сфері моди працює велика кількість фахівців – дизайнери, кутюрье, модельєри, кравці, швеї, технологи, конструктори, фотографи, стилісти та інші.

МОДЕЛЬ

(фр. modèle, іт. modello, від лат. modulus – міра, образ, норма)

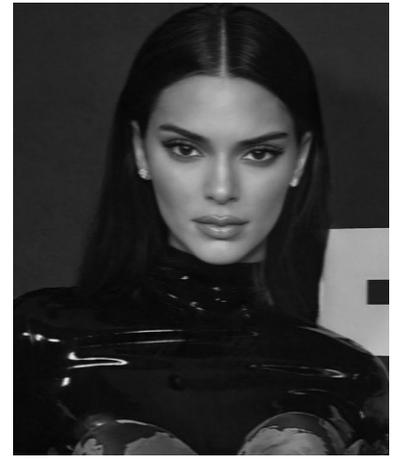
Може означати виріб, що зроблений з глини, гіпсу, воску для зняття форми з метою виготовлення в іншому матеріалі (метал, камінь тощо). В моді означає людину, яка професійно займається демонстрацією одягу на дефіле, в рекламних проєктах.

Модель Наомі Кемпбел

Модель сінді Кроуфорд

Модел Кендалл Дженнер

МОДЕЛЮВАННЯ

Дослідження об'єктів пізнання на моделях; побудова і вивчення моделей реально існуючих предметів та явищ (живих та неживих систем, інженерних конструкцій, різноманітних процесів і т.п.). Моделювання одягу – творчий процес створення нової моделі з урахуванням її призначення та оточення, властивостей матеріалів, зовнішнього та внутрішнього стану людини. В моделюванні предметів одягу об'єктами розробки є: форма та силует виробу, його крій, вибір матеріалів, спосіб формоутворення, композиція елементів, колористичне вирішення. Під «технічним моделюванням» слід розуміти процес розробки креслень і взірця одягу по базовій готовій моделі чи по її графічному зображенню з використанням силуетної основи виробу. Розроблений зразок слугує еталоном форми та конструкції для масового виробництва одягу. Завданням моделювання одягу є розробка нової моделі, виконання зразка, розгляд і затвердження його на художніх радах різного рівня.

МОДЕРН

(фр. moderne – найновіший, сучасний)

Одна із назв стилевого напрямку в європейському та американському мистецтві кінця XIX – початку XX ст. В Європі модерн тісно пов'язаний з Британським

рухом мистецтв та ремесел, ідеями Дж. Рескіна і У. Моріса. Значний вплив на стиль мав німецький варіант, що отримав назву «югендстиль», і в Австрії – «сецесіон», у Франції – «ар нуво».

Меблі в стилі модерн

Ювелірні прикраси в стилі модерн

МОДЕРНІЗМ

(фр. «новітній», «сучасний»)

Художньо-естетична система, що склалася і діяла в ХХ ст., об'єднувала багато відносно самостійних напрямків та течій (експресіонізм, кубізм, конструктивізм, імажинізм, сюрреалізм, абстракціонізм, поп-арт). Становлення модернізму, як окремої художньо-естетичної системи, було підготоване таким його етапом як авангардизм.

МОДИ

(від англ. mods, скорочення від modernist – сучасний молодий чоловік)

Термін, що став вживатися у Великобританії в кінці 1950-х рр. для позначення стилю, розповсюдженого серед підлітків, які носили короткі стрижки та одягалися підкреслено охайно. Моді надавали перевагу костюмам італійського покрю, довгі парки на блискавках та з капюшоном, їздили на мопедах.

Прикладом стилю модів можуть слугувати ранні «Бітлз».

Британська рок-група «The Beatles»

МОЛОДІЖНА СУБКУЛЬТУРА

Під молодіжною субкультурою слід розуміти культуру певного молодого покоління, що володіє спільністю стилю життя, поведінки, групових норм, цінностей і стереотипів. Її визначальною характеристикою є феномен суб'єктивної «розмитості», невизначеності, відчуження від основних нормативних цінностей (цінностей більшості). У чималого числа молодих людей відсутні чітко виражена особистісна самоідентифікація, сильні поведінкові стереотипи, що обумовлюють деперсоналізацію установок. Соціальне відчуження проявляється найчастіше в апатії, байдужості до політичного життя суспільства, образно кажучи, у позиції «стороннього спостерігача». На рівні самоідентифікації прояв яких-небудь певних політичних установок мінімальний. Разом з тим емоційність, легковірність і психологічна нестійкість молодих людей уміло використовуються політичними елітами в боротьбі за владу.

Молодіжна субкультура Хіппі

Молодіжна субкультура Готи

МОРСЬКИЙ СТИЛЬ

Один із стилів одягу, що існує вже понад сто років, стиль жіночого, чоловічого та дитячого одягу, який базується на уніформі моряків: практичний та елегантний одяг морських капітанів і грубуватий, однак надзвичайно комфортний одяг матросів. Жіночі морські костюми були в моді у 1920 – 1940 рр.. Вони склалися з блуз із матроськими комірами та спідниць в складку. Матроські куртки-бушлати ввійшли в жіночу моду в 1920-х роках завдяки К. Шанель. В якості оздоблення морський стиль активно використовує канти, емблеми, якорі, а доповненням слугує берет або канотье. Зазвичай зберігається традиційна символіка кольорів стилю – білий, синій, червоний.

Колекція сезону весна-літо 2020 р. Жан Поль Готье

Колекція сезону весна-літо 2020 р. Лоренцо Серафіні

Колекція сезону весна-літо 2017 р. Фенді

НЬЮ-ЛУК

(англ. New look – новий вигляд)

Стиль в одязі 1947 – середини 1950-х років, зазвичай асоціативно пов'язаний з творчістю К. Діора. Однак, характерні риси стилю проявлялися у творчості деяких інших дизайнерів – Баленсиаги, Бальмана і Фата – ще до 1939 року. Його основні ознаки – гіпержіночні лінії – покаті вузькі плечі, акцентовані груди, «осина» талія та широкі стегна, які утворюються за допомогою чисельних пишних нижніх спідниць. Цей стиль став міжнародною сенсацією, оскільки був повною протилежністю утилітарним костюмам воєнного часу. Однак сприймався неоднозначно.

Крістіан Діор 1950 р.

Колекція сезону весна-літо
2023 р. Крістіан Сіріано

Колекція сезону осінь-зима
2013 р. Ланвін

НЕОГРАНЖ

Неогранжем кінця 1990-х рр. називають деконструктивні ознаки в роботах багатьох дизайнерів – шви назовні, потертість і порізи, рвані краї, необроблені зрізи, відірвані деталі, діри. Для неогранжу характерне використання дорогих, високотехнологічних матеріалів.

Колекція сезону осінь-зима
2013 р. Віктор і Рольф

Колекція сезону осінь-зима
2013 р. Версаче

Колекція сезону осінь-зима
2013 р. Ів Сен Лоран

ОБРАЗ В ДИЗАЙНІ

Емоційно-чуттєве представлення про призначення, зміст, якість та оригінальність твору дизайнерського мистецтва, як категорія естетичної оцінки результату дизайнерської творчості.

ОДЯГ

(в нім. Die Tracht від tragen – носити, у фр. L'habit від habiter – жити, населяти)

Безпосередньо плаття, наряд, стрій означають: в нім. das Kleid, у фран. la robe/ – одяг, як видно, виконує певну дію і має, перш за все, утилітарне призначення, практичну функцію, є предметом носки – тобто є річ. Сукупна назва покривів з хутра, шкіри, текстильних або нетканих матеріалів, які призначені для носіння на тілі людини для захисту від несприятливих кліматичних умов, таких, що виконують не лише утилітарні, але й декоративну функцію.

ОРИЄНТАЛЬНИЙ СТИЛЬ

(англ. oriental – східний)

Те ж, що і східний стиль, різновид етнічного стилю. Міжнародний термін для визначення деяких стилів або стилізацій в дизайні одягу, взуття та аксесуарів, пов'язаних з використанням традиційної культури і мистецтва країн Азії, переважно Індії, Китаю, Японії, Індонезії.

Колекція сезону весна-літо
2016 р. Валентіно

Колекція сезону весна-літо 1977
р. Ів Сен Лоран

Колекція сезону весна-літо
2012 р. Анаміка Хана

ОП-АРТ

(англ. op art – оптичне мистецтво)

Неоавангардистський варіант абстрактного мистецтва у європейському та американському живописі та графіці 1940-1990-х років (засновником вважається фр. художник В. Вазарелі), ритмічні комбінації однорідних геометричних фігур, ліній та кольору створюють ілюзію руху; декоративні ефекти використовуються також у прикладному мистецтві та мистецтві оформлення, у промисловій графіці, в плакаті. Оп-арт був надзвичайно модним в текстилі 1960-х. періодично повертається в моду.

Колекція сезону осінь-зима
2018 р. Мейсон Каруз

Колекція сезону весна-літо
2024 р. Фенді

Колекція сезону весна-літо
2023 р. Альберта Феретті

ОТ-КУТЮР

Сюди належить творчість провідних салонів мод, які задають тон міжнародній моді; унікальні моделі, що виробляються у знаменитих салонах мод на замовлення клієнта (Див. Висока мода).

ПАНК

(англ. punk, буквально – гниль)

В моді це молодіжна течія контркультури 1970-х., яка зародилася в робітничому середовищі Англії, а розповсюдилася в Америці та Європі серед різних соціальних груп молоді, яким притаманні анархічні погляди. Подібно до руху хіпі, зовнішня форма панку відділилась від свого первісного змісту й існує у вигляді художньої категорії. Даний стиль одягу пов'язаний з течією панк та музичними уподобаннями його прихильників. Панки радикально вирізнялися своїм зовнішнім виглядом – в першу чергу це зачіска і макіяж. Волосся зазвичай вибривалося різноманітними способами, фарбувалося у яскраві кольори (червоний, зелений, синій, жовтий), начісувалося або вкладалося за допомогою фіксуючих засобів у вигляді шипів, гребенів тощо. Найпоширеніша та найвідоміша зачіска – «ірокез» – високий яскраво фарбований гребінь на бритій голові. Обличчя також яскраво гримувалося – біла шкіра, чорні кола довкола очей, яскраві тіні. Панк

ввели в моду пірсінг і татуювання. За прикраси слугували: англійські булавки, якими проколювали вуха, ніздрі, брови тощо; бритвені леза, цівки, шкіряні браслети та ошийники, оздоблені металевими клепками та шипами. Одяг підкреслено брудний, рваний та розписаний непристойними гаслами, смурними символами та зображеннями, зокрема порнографічними. Широкою популярністю користувався чорний шкіряний одяг, джинси з розрізами, спідниці з рваним краєм, рвані ж колготи в крупну сітку, черевики на зразок мартенсів і гріндерсів. В цей же час М. Макларен і В. Вествуд створили відомо скандальну панк-групу «Секс Пістолс», для якої Вествуд створювала одяг у стилі панк.

Колекція сезону весна-літо
2018 р. Ділара Фіндікоглу

Колекція сезону прі фол
2017 р. Жени Ватанабле

Колекція сезону осінь-зима
2013 р. Фльор

ПЕЧВОРК

(англ. patch – частина, шматок, work – робота)

Вид художнього ремесла, а також рукоділля. Різні вироби – покривало, ковдра, фартух, сумка й т.д. – збираються за трафаретом у певний геометричний малюнок зі шматків тканини, які зшиваються між собою. Відомий майже всім народам світу. Англійська назва поширилася в нас у 1970-і рр. з появою моди на цей вид рукоділля.

Колекція сезону осінь-зима 2011 р. Гермес

Колекція сезону осінь-зима 2016 р. Вів'єн Вествуд

ПЕРФОРМАНС

Так називається твір сучасного мистецтва, що постає перед глядачами як квазі-театральне коротке за часом дійство.

Тім Волкер для італійського Vog

Балет Баугауз 1920 р.

ПОДІУМНА МОДА

Поняття, що описує моделі одягу, які демонструються на подіумах під час сезонних показів колекцій. Мається на увазі, що ці моделі часто носять рекламно-презентативний характер і покликані продемонструвати творчий потенціал дизайнера, кутюрье, підтримати репутацію Дома моди або дизайнерської фірми. В першу чергу це відноситься до моделей от-кутюр.

ПОЛІСТИЛІЗМ

Одночасне незалежне існування декількох стилевих тенденцій в одному з видів мистецтва. Надзвичайно характерне явище для мистецтва костюма в останні десятиліття ХХ ст.

ПОП-АРТ

(англ. pop art, скорочення від popular art – «популярне мистецтво»)

Художня течія, що виникла у другій половині 1950-х років у США та Великобританії; композиції могли включати реальні предмети, а також фотографії, репродукції, ілюстрації.

Колекція сезону осінь-зима
2022 р. Нор Кей Ніномія

Колекція сезону весна-літо
2024 р. Анрілеж

Колекція прі фол 2022 р.
Том Браун

ПОСТМОДЕРНІЗМ

Напрямок у мистецтві, що виник у 1970-х роках ХХ ст. (розпочинаючи з поп-арту). Подібно конструктору вже утворені раніше форми використовуються для побудови нового. Запозичення і цитування стають мистецькими прийомами, головним завданням постає пошук нових взаємозв'язків між «предметами», в ролі яких можуть виступати стилі (минулого і теперішнього), деталі стилів,

тексти. Постмодернізм – це не стільки стиль, скільки відношення, особливий підхід до того, що створюється; досить часто він включає елементи гри, іронії та самоіронії.

Колекція сезону осінь-зима
2014 р. Прада

Колекція сезону осінь-зима
2017 р. Ельза Скіапареллі

Колекція сезону осінь-зима
2014 р. Йоджі Ямамото

ПРЕТ-А-ПОРТЕ

(фр. pret-a-porter – готовий до носки)

Тиражований готовий одяг, промислове виготовлення одягу. Історія прет-а-порте в Америці та Європі починається з 1960-х рр. До цього часу промислове виробництво одягу існувало окремо від світу Високої моди. Колекції прет-а-порте створювалися дизайнерами і кутюрье і слугували зразками для тиражування. У Франції були виділені чотири групи готового одягу: серія люкс (тираж 4-5 екз.); серія високої якості (haute guallite, тираж 100-200 шт.); класична серія (classique) – вироби високої якості, але серійного виробництва (кілька сотень екземплярів); і категорія великих серій, яка не має стандартних обмежень, ширпотреб (конфекційний одяг). На кінець ХХ ст. прет-а-порте стало основною рушійною силою світу моди, сферою професійного докладання зусиль великої кількості різних спеціалістів, полігоном для молодих початківців-дизайнерів. У професійній пресі можна зустріти англійський варіант терміна, що звучить як реді-ту-веа.

Колекція сезону весна-літо
2024 р. Брунело Кучінілі

Колекція сезону весна-літо
2023 р. Армані

Колекція сезону весна-літо
2024 р. Фенді

ПСИХОДЕЛІКА

(англ. psychedelic в моді – це напрямок, який використовує яскраві, часто флуоресцентні кольори і нерегулярні рапорти орнаментів, ефекти оп-арту)

Спочатку психоделіка була пов'язана з рухом хіпі. Пік популярності її припадає на 1960-ті роки, коли художники-хіпі вважали, що використання галюциногенних наркотиків вивільняє творчу енергію і сприяє створенню нових, небачених кольорових сполучень та оптичних ефектів. Періодично повертається в моду.

РАЦІОНАЛІЗАЦІЯ

(від лат. rationalis – розумни)

Вдосконалення методів або організації будь-якої роботи, діяльність, наприклад: раціоналізація виробництва одягу.

РАЦІОНАЛЬНИЙ ГАРДЕРОБ

Розумний запас виробів, які повинен мати кожен для забезпечення своїх власних дійсних потреб в одязі. Дійсні потреби – це максимально можливий рівень

потреб, який може бути забезпечений в даний історичний момент. Розумний гардероб демонструє скільки і яких саме речей необхідно мати кожній людині в особистому користуванні. Об'єм та структура повинні відповідати безлічі вимог, зокрема: відповідати смакам та звичкам людини, забезпечувати необхідну різноманітність одягу, відповідати характеру діяльності власника, його статево-віковим ознакам, природно-кліматичним умовам місця проживання людини тощо. Визначенням розумного гардеробу за номенклатурою та кількістю виробів займаються науково-дослідницькі інститути, які використовують досвід роботи промисловості, торгівлі та Будинків моделей одягу. Розробці такого гардеробу передують широкі соціологічні дослідження, оскільки раціональні норми споживання і розумного гардеробу одягу нестабільні, мінливі, підвладні впливам моди. В моді кінця ХХ століття він часто носить концептуальний характер і його пропозиція відповідає індивідуальному баченню проблеми дизайнером (Д. Каран, Х. Ланг та інші).

РЕТРОСТИЛЬ

(лат. retro – назад, знову)

Повернення в сучасну моду одягу із стилів попередніх епох (періодів) – зазвичай не менше ніж 20-ти річної давності. В одязі ретростиль, хоча і переосмисленого з сучасних позицій, добре впізнається запозичений образ, стиль.

Колекція прі фол 2011 р. Луї Вітон

Колекція сезону весна-літо 2012 р. Ральф Лорен

Колекція сезону весна-літо 2015 р. Дольче і Габбана

РУСТІКАЛЬНИЙ СТИЛЬ – див. кантрі-лук.

РУСТІКАЛЬНА СТРУКТУРА

(від лат. *rusticus* – неотесаний, грубий)

Напрямок в оформленні трикотажних полотен і тканин, де використовуються пряжа та переплетення з грубою, шершавою поверхнею типу домотканих. Рустікальний стиль створюється завдяки використанню фасонних ниток з вузликами і непрорядами, а також комбінованих заправок різноусадочних волокон, що після волого-теплової обробки набувають ефекту шершавості або мілко зернистої поверхні.

Колекція сезону весна-літо
2023 р. Стелла МакКартні

Колекція сезону весна-літо
2023 р. Вальман

Бренд Ізабель Марант

САФАРІ

Назва одягу та стилю в одязі. Саме слово означає африканське полювання в саванні або джунглях. Конструкції одягу дуже функціональна, зручна, не сковує рухів і передбачає гестки, складки, безліч кишень та кишеньок, застібок, ремінців – усього, що необхідно в умовах подорожі. Тканина, яка використовується, – бавовна, без домішок синтетичних волокон. Одяг доповнений головними уборами з сіткою від комах та високими чобітьми або

черевиками. У 60-ті роки ХХ ст. з'явилася мода на подібний одяг. Стиль сафари – це сукні, чоловічі та жіночі костюми з піджаками або довгими куртками без підкладки, з поясом на талії, із симетрично розташованими парними накладними кишенями, строгим відкладним коміром стійкою, з гесткою, однією або двома складами на спині. Жіночий варіант костюма включає брюки або злегка розширену спідницю із складою та обов'язково з накладними кишенями і спереду, і ззаду. Брюки та спідниці також на гестці; багато гудзиків, ремінців та пряжок, безліч оздоблювальних строчок. Це одяг переважно світлих тонів, передусім білого, пісчаного, оливкового кольору, хакі.

Колекція сезону весна-літо 2020 р. Дольче і Габбана

Колекція сезону зима 2020 р. Ізабель Марант

Колекція сезону весна-літо 2021 р. Ральф Лорен

СЕКСАПІЛЬНІСТЬ

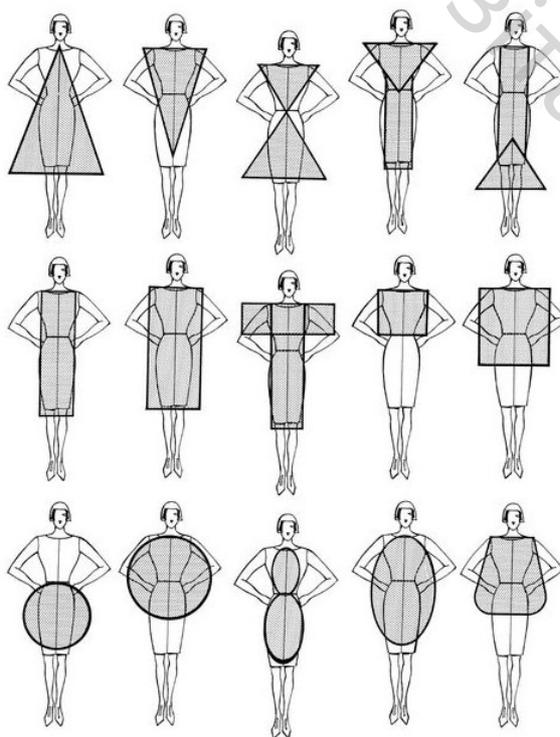
(англ. sex appeal/ – сексуальна привабливість, чуттєвість)

В моді сексапільність атрибутивно приписують деяким стилям або образам, наприклад «жінки-вамп». Крім того, деякі види одягу традиційно вважаються сексапільними (спідниця-міні, бюстє, бікіні тощо). Сексапільність є потужним рекламним інструментом.

СИЛУЕТ

(фр. silhouette – від імені французького міністра фінансів ХVIII ст. Е. де Силуета, на якого була намальована карикатура у вигляді тіньового профілю)

Характерне одноколірне площинне зображення людини, фігур та предметів (темне на світлому тлі, світле на темному), подібне до їх тіні. Обриси предмету тощо. Силует костюма – характеристика зовнішньої форми костюма, обрис; стилізоване площинне зображення об'ємної форми, що визначає моду. В сучасному моделюванні прийнято декілька ведучих силуетів одягу, які класифікуються по ступені прилягання виробу до фігури (напівприлягаючий, прилягаючий, вільний, розширений або завужений до низу) та по вигляду геометричної форми, до якої він наближається (прямокутний, трапецієвидний, овальний, Х-подібний). Три силуети – прилягаючий (приталений), напівприлягаючий та прямий (вільний) – стали класичними і є основними для виробів верхнього та легкого одягу в будь-яких модних змінах.

Види силуетних форм

СИЛУЕТНІ ЛІНІЇ

Лінії, що визначають сприйняття форми костюма в фас та в профіль – лінії

плечей, пройми, талії, низу, бокові лінії, лінії рукавів тощо. Вони характеризують пропорції, об'ємну форму костюма, його зовнішні обриси.

СПЕЦІАЛЬНИЙ ОДЯГ, СПЕЦОДЯГ

Різновид виробничого одягу, який випускається різних видів: куртка, блузка, сорочка, брюки, халат, костюм, комбінезон, жилет, плащ, спідниця, фартух, полушубок та ін. за своїм конструктивним рішенням ці види спецодягу надзвичайно різноманітні, залежать від конкретних виробничих умов і можуть використовуватися як окремо, так і в комплексі. Усі види спецодягу класифікуються за захисними властивостями на групи та підгрупи. Однією із загальних вимог до спецодягу, незалежно від його захисних якостей, є забезпечення нормального теплового стану людини. Одяг утворює довкола тіла певний мікроклімат, який з одного боку залежить від інтенсивності тепловиділень людини, а з іншого – від метеорологічних параметрів середовища і властивостей одягу (її конструкції), фізико-хімічних властивостей матеріалів тощо. Для виготовлення одягу використовують ХБ-тканини, лляні, вовняні, шовкові, змішані та синтетичні тканини, а також тканини з покриттям плівкою. Для забезпечення певних захисних якостей тканини пропитують різними пропитками (наприклад: покриття полівінілхлоридом з одного або з двох боків надає тканині стійкість до дій води, кислот, масел, нафтопродуктів).

Інтерпретація спецодягу в роботах відомих брендів

СПОРТИВНИЙ СТИЛЬ

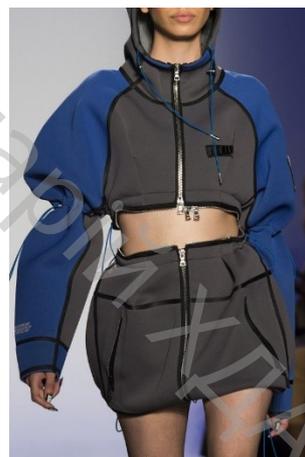
Стиль в одязі, який характеризується вільними формами, що забезпечують активні рухи, геометричністю ліній, значною кількістю збільшених і виразних накладних деталей та фурнітури (найчастіше металевої), чисельними оздоблювальними строчками. Матеріали різноманітні – ХБ, лляні, шовкові, трикотажні полотна, однотонні, мілко візерункові тощо. В малюнках переважають смужка, клітини та дрібні клітинки. Спортивний стиль склався під впливом моди на зручний гігієнічний спортивний одяг. В спортивному стилі може бути виконаний як діловий костюм, так і комплект повсякденного одягу для прогулянок та дому.

Колекція сезону весна
2019 р. Сакаї

Колекція сезону весна-літо
2019 р. Лакоста

Колекція сезону весна-літо
2019 р. Москіно

СТАЛА МОДА

(Sustainable Fashion) або стійка мода)

Це процес, який змінює представлення виробників та споживачів про способи переробки одягу, сировини та відходів, про образи життя та звички. Sustainable fashion – це, в першу чергу, усвідомленість та турбота про себе, інших людей і навколишнє середовище. Етичне ставлення до працівників, створення гідних умов та, дотримання заходів з охорони праці, відмова від токсичних хімічних компонентів при створенні речей і перехід на використання екотканин,

використання органічних, «веганських» (отриманих без вбивства тварин) і перероблених матеріалів, підтримку ремесл і локальних виробництв – все це головні «кити» стійкої моди.

Sustainable fashion розвивається в напрямках обміну речами, оренди одягу і популяризації second hand, мінімалізму і slow fashion (скорочення кількості використовуваних речей і збільшення життєвого циклу одягу).

Важливу роль в концепції sustainable fashion грають самі споживачі. Завдяки більш усвідомленому споживанню покупці можуть впливати на політику брендів. Споживачі все більше роблять усвідомлений вибір на користь екологічних брендів і з відповідальністю підходять до утилізації старих речей — що відповідає їх цінностям. При наявності великого попиту на екологічну моду бренди більше інвестують в розвиток еко-технологій, закупівлю екологічної сировини, оптимізують логістику і забезпечують сприятливі умови виробництва. Так, формується окрема стійка культура споживання і виробництва. Sustainable fashion — це сукупність всіх компонентів, і в першу чергу — шанобливе ставлення до всього процесу, від пошиття і дистрибуції до покупки і використання споживачем.

СТИЛІЗАЦІЯ

В дизайні одягу – свідомо та явна імітація того чи іншого стилю, повне або часткове відтворення його стильових рис (найважливіших особливостей).

СТИЛЬ

(від лат. stylus , від грецьк. stylos – стержень, паличка для письма на восковій дощечці)

Означає єдність художніх ознак, що обумовлена єдністю ідейного змісту, характерних для даної епохи. Найбільш часто стиль визначають як «систему внутрішніх зв'язків» між усіма компонентами творчого процесу: змістом і

формою, ідеєю, темою, сюжетом, просторовими настроями, колоритом, технікою виконання, прийомами та матеріалами. Перше із значень – єдність образної системи, засобів художньої виразності, творчих прийомів, обумовлена єдністю ідейно-художнього змісту. Можна говорити про стиль окремих творів або жанру, про індивідуальний стиль (творчу манеру) окремого автора, а також про стиль цілих епох або великих художніх напрямків, оскільки єдність суспільно-історичного змісту визначає в них спільність художньо-образних принципів, засобів, прийомів. Стосовно моди стиль – слід розуміти як напрямок в дизайні одягу, взуття, аксесуарів і іншого. Як система він має постійні характеристики – формальні, образно-художні, соціально-психологічні. До формальних відносять силуетні лінії, конструктивне та композиційне вирішення, техніку виконання, декоративне та кольорове вирішення, існують як норма у конкретному стилі. Образно-художня характеристика включає уявлення про пропорції людини, тип та ідеал краси, що засновані на етнічному менталітеті. Соціально-психологічний аспект розглядає стереотипи поведінки людини, вікові та статеві особливості, які виражені в костюмі. Стиль і мода існують як корельовані системи. Можна сказати, що мода існує в формі стилю, а останній не може функціонувати поза модою. Він існує за законами живого – зародження, становлення, розпад (Шпенглер). Теперішній стиль утворюється на межі попереднього та наступного стилів. Періоди, які не мали стилю, позначаються як еkleктика і кіч. Стиль може означати конкретні прояви манери одягатися – стилю одягу.

СУБКУЛЬТУРА

Так називається система норм і цінностей, що відрізняють групу від більшості суспільства. Субкультура формується під впливом таких факторів, як вік, етнічне походження, релігія, соціальна група або місце проживання. Цінності субкультури не означають відмови від національної культури, прийнятої більшістю, вони виявляють лише деякі відхилення від неї. Однак більшість, як правило, ставиться до субкультури з несхваленням або недовірою.

«ТАНГО»

В 1910-і рр. сукня з розрізами з боків; одягали для вечірок, де танцювали аргентинське танго, що вперше з'явилося в Європі; туфлі на каблуці-рюмочці, часто з атласу й з атласними стрічками, що обв'язують ногу до середини ікри носили з танго.

Варіації сукні «танго»

TEDDY BOYS

Перша вулична субкультура, що виникла в робочих районах Лондона у 1950-ті роки ХХ ст. Молоді люди, яких стали називати тедді-бойз, або теди, копіювали елегантні костюми початку віку епохи короля-денді Едуарда VII (Тедді – скороч. від Едуард). Вони носили довгі твідові піджаки з оксамитовими лацканами, вузькі брюки-«дудочки», метелики та шнурки замість краваток, набрилені коки (зачіски) та черевики на підошві з мікропорки.

Прототип костюму тедді-бойз

Костюм тедді-бойз 1950 р.

Сучасна інтерпретація костюму тедді-бойз

ТЕНДЕНЦІЯ

(лат. tendentia – спрямування)

Напрямок розвитку якого-небудь явища, думки, ідеї; у вузькому розумінні – майбутнє спрямування у розвитку моди. Існує ціла галузь в моді, яка займається визначенням, аналізом і прогнозуванням тенденцій, що опубліковуються у спеціалізованих виданнях.

ТИПІЗАЦІЯ

(від грецьк. typos – форма, зразок)

Обґрунтоване зведення розмаїття обраних типів конструкцій, обладнання, технологічних процесів тощо до невеликої їх кількості. Наприклад, типізація – один із методів стандартизації.

ТРАДИЦІЯ

(лат. tradition – передача)

Процес передачі від покоління до покоління усталених культурно-побутових особливостей.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОДЯГУ

(від лат. transformare – перетворення, видозміна)

Одяг, який видозмінюється, який з одного виду можна перетворити в інший, наприклад: зняти рукави на застібці-блискавці та отримати жилет або отримати з рюкзака куртку (і навпаки) змінюючи послідовність застібок тощо. Трансформація досягається шляхом різних комбінацій деталей в крої та за рахунок використання різноманітних ґачків, блискавок, тасьми, пряжок та ін.

ТРІЙКА-КОСТЮМ

Костюм (спочатку винятково чоловічий), що складається зі штанів, жилета, піджака, виконаних з одного виду тканини. Як ансамбль склався в 1860-х р. До початку ХХ ст. перетворився в діловий костюм для середнього класу. Пізніше часто заміняється двійкою або піджачною парою. У жіночому варіанті складається з жилета, жакета й спідниці, іноді – з жакета, жилета й штанів.

Колекція сезону весна-літо
2018 р. Антоніо Берарді

Колекція сезону весна-літо
2020 р. Макс Мара

Рекламна компанія Вів'єн
Вествуд та Андреас
Кронталер

УНІСЕКС

(англ. unisex – єдина стать)

Напрямок в дизайні одягу, який базується на скасуванні різниці між чоловічим та жіночим одягом. Характеризується використанням функціональних тканин та матеріалів, простих конструкцій. Асортимент одягу унісекс складається

переважно із брюк різних видів, майок, сорочок, жакетів і курток. Розвиток унісексу пов'язано з різними рухами за емансипацію жінок та фемінізмом, і спочатку зводився до запозичення жінками чоловічих предметів гардеробу. У 1990-х до нього відносять деякі стилі молодіжного і спортивного одягу, однакового для чоловіків і жінок. Періодично входить в моду.

УНІФІКОВАНА ТЕХНОЛОГІЯ

(від лат. unus – один та facio – робити)

Означає приведення будь-чого до єдиної системи, форми, одноманітності; технологія швейних виробів, яка вирішує завдання оптимізації методів обробки деталей та вузлів на основі принципів уніфікації методів з використанням передового обладнання та раціональних прийомів обробки.

ФАНТАЗІЙНИЙ СТИЛЬ

Стиль, що характеризується складними конструктивними рішеннями, незвичайними формами, розмаїтістю декору, доповненнями з мережив, гіпюру, хутра та ін. членування форм у стилі фантазійний стиль може бути незвичним, нетрадиційним, навіть асиметричним.

Колекція прі фол 2022 р. Том Браун

Колекція сезону весна-літо 2018 р. Віктор і Рольф

Колекція прі фол 2020 р. Кам де Гарсон

ФЕТИШИЗМ

(від фр. fetiche – фетиш, та лат. facticius – штучний, підроблений)

Культ неживих предметів – фетишів, наділених за уявою віруючих, надприродними властивостями. Був розповсюджений у первісних народів; в моді – культ деяких предметів одягу (мереживна спідня білизна, туфлі на дуже високих підборах, корсети тощо), які в першу чергу пов'язані з їх явним сексуальним підтекстом. У фетишизмі відбувається заміна об'єкту поклоніння матеріальним об'єктом – одяг або аксесуари, – який викликає спогади про кумира, еротичні переживання. Тема фетишизму була популярна в моді на початку 1980-х років. У цьому напрямку працювали, наприклад, Азеддін Алайя і Т'єррі Мюглер.

ФОЛЬКЛОРНИЙ СТИЛЬ

(від англ. folk-lore – народна творчість)

Загальна назва деяких стилів одягу, які базуються на використанні традиційного народного костюму різних народів світу та його елементів – крою, системи прикрас, орнаментів тощо. Має кілька назв-синонімів: «етнічний», «сільський», «національний».

Колекція сезону весна-літо
2007 р. Крістіан Діор

Колекція прі фол 2016 р.
Монклер

Колекція сезону осінь-зима
2010 р. Олександр Маккуїн

ФОРМЕННИЙ ОДЯГ

Одяг, зроблений за єдиним взірцем та формою – єдиний за матеріалом, кроєм, кольором, знаками відмінності і т.п.; поділяється на військовий, відомчий, спортивний, шкільний одяг тощо. Військова форма в свою чергу поділяється за родом військ та призначенням: повсякденний, польовий, парадний одяг. Відомчий одяг пов'язаний з нормами держслужб, дрес-кодом тощо.

ХАЙ ТЕК

(англ. hi tech скор., від high technology – висока технологія)

Напрямок в дизайні, пов'язаний з використанням найновіших матеріалів та технологій.

Варіації на тему хай тек

ХІІІ

(англ. Hippie – міжнародний молодіжний рух)

Найбільш помітний молодіжний рух Північної Америки і Європи 1960–70-х рр., ніяк не оформлений організаційно, але широко розповсюджений: демонстративне заперечення загальновизнаних моральних норм, відмова нести військову службу, принципова відмова від будь-якої постійної роботи, заперечення сім'ї, наркотики

та інше. В ідеології хіпі дивним чином переплелись різні східні релігії – перш за все дзен, вірування примітивних народів, наприклад, індійців. В 1970-х значною мірою вплинули на творчість дизайнерів, які копіювали такі елементи одягу хіпі, як печворк, довгі широкі спідниці із шльарками та психоделічні кольори і орнаменти. Обмежений в часі стиль продовжує впливати на моду, періодично надихає дизайнерів.

Колекція сезону весна-літо
2021 р. Дольче і Габбана

Колекція сезону весна-літо
2020 р. Етро

Колекція сезону весна-літо
2023 р. Роберто Кавалі

ХУДОЖНІЙ ОБРАЗ-ТИП В ДИЗАЙНІ

Означає ідеально-чуттєве предметне представлення змістів та ідей, що виникає в процесі формування задуму комплексного об'єкта (яким може бути і костюм), художня модель концепції таких об'єктів.

ХУДОЖНЄ КОНСТРУЮВАННЯ ОДЯГУ

Творча діяльність, спрямована на вдосконалення предметів та форм одягу, пов'язана з пошуком та предметним вираженням художнього образу майбутнього виробу. Основне завдання, що його вирішує художник-дизайнер, полягає в погодженні зовнішньої форми з внутрішньою структурою виробу, його функцією та призначенням, типом споживача і оточенням. Засобами створення художньої

конструкції є пропорційні відношення, принцип симетрії та закони пластики. Художнє конструювання враховує як конструктивні прийоми, так і технологічні прийоми виготовлення одягу.

ХУДОЖНЯ ОБРАЗНІСТЬ

Ідеально-чуттєве предметне представлення змісту та ідей, твору дизайнерського мистецтва, що виникає в процесі формування задуму, проектування, створення (втілення) і сприйняття (споживання) речі; продукт дизайн- діяльності; категорія дизайнерського проектування, яка відображає багатозначність структури та її органічну предметну цілісність; художня модель, створена уявою дизайнера, яка відображає його відношення до дійсності. Одночасно (вже на стадії задуму) – цілісна і завершена форма.

ЦИГАНСЬКИЙ СТИЛЬ

Стиль, що відображає уявлення широких мас про костюм циганського етносу. Носить характер кітча. В основі своїй має індійські народні форми костюма. Виражається в яскравих, довгих, багатошарових спідницях, квітчастих шалях і відкритих коротких блузках. Характерними прикрасами є масивні золоті сережки, персні на руках, мониста (буси з монет). Був в моді на кінці 1960-х рр. через захоплення поколінням хіпі етнічними традиціями.

Інтерпретація циганського стилю в роботах відомих дизайнерів

ЯПОНСЬКИЙ СТИЛЬ

На початку 1970-х рр. японські дизайнери Кензо, Ісей Міяке, а потім Рей Кавакубо, Кансай Ямомото і Йоджи Ямамото привезли до Парижу свої колекції, які вплинули на світову моду. В основі одягу японського стилю лежать конструкції вільних, багат шарових форм, асиметрія, горизонтальні тривимірні структури. Його легко впізнати і за тканинами, часто гофрованими, фактурними, витончених кольорів. Великі широкі штани носять з великим топом з рукавами кімоно. Характерні також асиметричність у вирізах, комірах і оздобленні. Японський дизайн вплинув на деконструктивізм і концептуальний підхід до моди. Терті, різані, жовані, складчасті, діряві, вивернуті на виворіт тканини залишилися актуальними і на межі століть.

Колекція прі фол 2017 р.
Альбіно Теодоро

Колекція сезону весна-літо
2016 р. Антоніо Марас

Колекція сезону весна-літо
2015 р. Олександр Маккуїн

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**СЛОВНИК
ДИЗАЙНЕРА ОДЯГУ
ТЕРМІНОЛОГІЯ ТА ПОНЯТТЯ**
для студентів ОПП «Дизайн одягу (взуття)»
ОПП «Концептуальний дизайн»
Частина I

Укладачі:

Лагода Оксана Миколаївна

Будяк Вікторія Валеріївна

В авторській редакції

Технічне редагування
Дизайн обкладинки

Харківська державна академія дизайну і мистецтв
